

Tertio nota ibi, Translatio Episcoporum & capite Inter majores Ecclesie causas reventi Episcoporum translationes ac Sedium mutationes, capite Omnis qui generat, capite Et temporis qualitas 7. quæstione 1. capite Quod translationem de Officio Legati & infra eadem per totam. Imola hic, num. 5. & reliqui omnes.

Quarto nota ibi, Episcopate Archiepiscopum: imò potius dearchiepiscopate præsumitur. In dignitatibus Ecclesiasticis non esse licitum descendere: id est de majore ad minorem transire, ut hic est expressum & in capite Legimus in fine ibi: Qui provehitur, de minori ad majus provehitur 93. distinctione & in capite Licet, verbo Quod si ad majorem; & ibi glossa 2. infra eodem; Butrius & Imola hic, num. 7. Nam gradatim conferuntur honores, lege Ut gradatim, ff. De numero & honore: quod latius examinabitur infra, numero 15.

Ex hoc infero ad dubium propositum in Sacra Congregatione rerum Consistorialium habita die 28. Januarii 1649. Super transitu electi Sancti Jacobi de Cuba in Indias Occidentales ad Scholasticam Ecclesiam Salamantina. Facti testes sic se habet.

Martinus de Celaga Ocariz à Rege Catholico presentatus ad dictam Ecclesiam Sancti Jacobi, fuit de ea provisor in Consistorio die 20. Novembris 1645. qui tamen die 22. Octobris immediate præcedentis, fuerat presentatus ad dictam Scholasticam Ecclesiam Salamantina, die vero 28. Decembris ejusdem anni constituit Procuratores tam ad cedendum juri sibi competenti ad dictam Ecclesiam de Cuba, quam ad procurandam provisionem dictæ Scholasticæ; & tubante 14. Maii 1646. supplicatio super provisione ejusdem Scholasticæ expedita fuit, in qua leguntur verba infra scripta, videlicet: Supplicat igitur Sæ. Martinus &c. Electus Sancti Jacobi de Cuba &c. quatenus sibi qui electioni de sua persona ad Ecclesiam Sancti Jacobi de Cuba, autoritate Apostolica factæ munere consecrationis minime suscepto renunciavit ipse gratiam faciendo &c. Scholasticam predictam conferre; &c. Ipse nunc in pacifica possessione pervererat, Rex Catholicus ad dictam Ecclesiam Sancti Jacobi de Cuba uti vacantem per liberam ejus cessionem alium presentavit.

Dubitatur est, numquid Ecclesia Sancti Jacobi vacet & quomodo, quatenus non vacet, an cessio electi sit admittenda.

Dictum est primò Ecclesiam hanc non vacare per cessionem, quia electus dederit mandatum ad cedendum: tamen nullibi apparet hujusmodi cessionem à Sanctissimo fuisse admittendam; nam in supplicatione renunciatio fuit simpliciter narrata nec pro illius admisione supplicatum fuit; sed tantummodo pro provisione Scholasticæ prævia dispensatione, quatenus opus esset. Et Sanctitas sua provisionem & dispensationem petitam concessit; sed renunciationem nullatenus admittit, prout requirebatur ad hoc ut Ecclesia vacaret, ut capite Inter corporalia, capite ultimo infra eodem. atque Episcopus qui propria autoritate relicta sua Ecclesia ad alium se transfert, carere debet utraque: ut statuitur infra in capite Quanto.

Similiter dictum est eandem Ecclesiam non vacare ob non susceptum munus consecrationis infra sex menses ad præscriptum. capite Quoniam 75. distinctione, capite Quoniam 100. distinctione & Concilii Tridentini sessione 23. capite 2. quandoquidem de hoc nullatenus constat; concessio enim electi facta in supplicatione, emanavit die decima quarta Maii 1646. Et provisio in Consistorio facta fuerat die vigesima Novembris immediate præcedentis; & sic semel tempus ad munus consecrationis suscipiendum, nondum effluerat; sed adhuc supererat sex dies, infra quos bene illud suscipere poterat. Sed esto infra sex menses non fuisset consecratus, tamen ex eo, quod titulus electi redactus esset ad non titulum, non licebat ei cedere sine autoritate Papæ, nisi factum esset notorium, vel declaratum per sententiam: ut tradit Antonius de Butr. in capite Nisi eum pridem numero 8. vers. Inferius secundo de renunciat.

Rursus dictum est cessionem Episcopatus non esse admittendam, quia hujusmodi transitus ab Episcopatu ad minorem dignitatem est contra Canonicam instituta, ut hic, & in concordantibus supra citatis in quarto notabili, nec ulla affertur causa, que iustificet translationem, & tamen, ut legitur in e. mutationes 7. quæst. 1. mutationes Episcoporum scite communi utilitate, atque necessitate fieri licere, & infra. Non enim transit de civitate ad civitatem, nec transfertur de minori ad majorem, qui hoc non ambitu, nec propria voluntate facit, sed aut vi à propria Sede pulsus, aut necessitate coactus, aut utilitate loci, aut populi, non superbe, sed humiliter ab aliis transiit, & inthronizatus est, concordat e. habit frater eadem caus. & quæst. & c. Quamvis infra eod. ibi, non enim homo, sed Deus separat

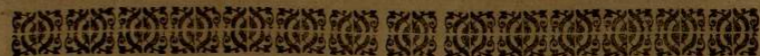
quos Romanus Pontifex (qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terra) Ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensat, non humana, sed divina potius auctoritate disjunct. Idque iure merito, quia dissolutio spiritualis conjugii, quam Deus suo iudicio servavit, ut in cap. Inter corporalia in rã eod. requirit causam gravem, sicut requirit dissolutio Matrimonii carnalis non consummati, ut notatur in e. ex justis de cony. conjurat. Idemque inevitabilem necessitatem exigat text. in e. Sicut vir. 7. q. 1. Et aliter transiens dicitur spiritualis adulter, ut ibi, & in e. Sicut a terens eadem caus. & quæst.

Potremò dictum est, provisionem, ut præfertur factam de Scholasticâ esse subreptam; quia electus narravit in supplicatione se renunciale juri sibi competenti ad Ecclesiam de Cuba: quæ verba intelliguntur de renunciatione valida, l. 4. §. Contentatum, ff. De re judicat. & tamen renunciatio fuit nulla cum per Papam non fuerit admittita, ut in d. e. Quanto infra eod. Nec potuit appellari renunciatio, & sic fuit obreptum Papæ, ex traditis per Abb. in conf. 98. in casu. 4. in fin. & num. 50. vers. Non visat. secundum motum lib. 1. Sanctissimus autem providit de Scholasticâ cum supposito renunciationis, scilicet validæ, sed non dispensavit cum eo, ut non obstante, quod adhuc retineret Episcopatum, posse assequi aliud beneficium incompatibile.

Potremò si electus antè cesseret Episcopatu de licentia Summi Pontificis, & multo potèst cessante omni fraude fuisset provisor de Scholasticâ, non obstat hæc Decretalis ut pulchre determinat Holstenius hic num. 7. ubi querit quid si Archiepiscopus ex iusta causa cesserit, namquid ei poterit de Episcopatu aliquo vacante provideri? Et respondit, posse, dicens sic fuisse judicatum per Clementem IV. quando Nel Franciscus Archiepiscopus Salisburgensis cesserit, & Dux Polonie ad eandem Ecclesiam promotus exiit, & predicto Archiepiscopo de Episcopatu Jesoniensis Ecclesie etiam eodem Salisburgens. subiecte provisum fuit. Nec obstat, quod hic dicitur; quia in provisione non dearchiepiscopatur, imò quando cesserit, dearchiepiscopus fuit, & remanuit tantum Episcopus, cui propterea licet de Episcopatu provideri; unde etiam est, ut talis possit in alterius Ecclesie Episcopatum licite postulari, c. Post translationem infra de renunciat. c. fin. supra de postulat. Prælat. & consequenter non obstat, quod videtur descendere: imò enim eo tempore, quo ei providetur, non descendit, sed potius ascendit, cum de nullo Episcopatu ad Episcopatum ascendat, ut patet in e. infra de ordina. ad Episcop. Imò in provisione non inspicitur ascensus, quia potius subalternationi necessitate subvenitur; unde in tali casu etiam de Parochiali Ecclesia providetur, ut in e. Ad justitiam non inf. de Renu. fortis ergo de Episcopatu, c. Vestralis 7. q. 1. Nec obstat, quod hoc potest fieri in fraudem, & aperiretur via ambitioni, ut si habens remota Archiepiscopatum procurare cessionem ad hoc, ut postea promoveret ad Episcopatum locupletem, quod est vitandum, argum. c. Quoniam 75. penult. infra de divort. cum suis concordat. Quoniam, ut responderi Hæc ubi supra, Papa, ad quem solum spectat hujusmodi cessionem admittere, potest sibi cavere diligenter inquirendo de causa cessionis. Quod si de fraude constaret, non esset cessio admittenda, nec provisio facienda: qui tamen fraudem allegat, illam probare debet, l. Quoties §. Qui dolo, ff. De probat. Ita Holsten. cui totidem serè verbis consentiunt hic Joan. Andr. num. 4. Butr. num. 17. ver. Quia Archiepiscopus, & Imol. num. 14.

Veram hæc doctrina non applicatur casu, de quo agitur, quia electus non renunciavit prius Episcopatu; sed actus fuerunt contemporanei, & correspondentes, quia eodem contextu cesserit, & ad Scholasticam se transiit, & sic de majore dignitate ad minorem descendit contra dispositionem hujus cap. Quinimò nec cessit saltem valde cum cessione non fuerit admittita, ut dictum est supra. Quia tamen per triennium & amplius dilatit suscipere munus consecrationis; & idem est ipso jure privatus Ecclesia ex Decreto Concilii Tridentini, capite 2. sessione 23. Quamvis propria autoritate cedere non possit, cum factum non sit notorium nec declaratum per sententiam, secundum ea que dicta sunt supra, num. 14. nihilominus potest ac debet cedendi licentiam postulare, cum privato tituli impediat Officii executionem ac Beneficii retentionem, ut capite Nisi eum pridem, §. Propter conscientiam, cum ibi notatur per glossam in verbo Sed duntaxat circa finem, infra de renunciatione.

In Sacra Congregatione rerum Consistorialium, dictum fuit predictæ Ecclesie provideri posse uti vacantem certo modo quem Sanctitati suæ placeat habere per expressum; sed hoc Sanctissimus facti sibi relatione non probavit: unde causâ iterum propositâ in Congregatione habita, die sexta Augusti 1649. resolutum fuit cessionem posse à Sanctissimo admitti.

DE TRANSLATIONE EPISCOPI

Idem Innocentius III. Episcopo ex Petro Scholastico Moguntinen.

CAPUT III.

Quanto personam Hildefemenn. Episcopi, & infra. Ipse verò relicta Hildefemenn. Ecclesia ad Heribopolenn. Ecclesiam autoritate se propria transtulit. Non attendens quod veritas in Evangelio protellatur: Quos Deus conjunxit, homo non separet. Potestatem transferendi Pontifices, ita sibi retinuit Dominus, & Magister, quod soli Beato Petro Vicario suo, & per ipsum successoribus suis, speciali Privilegio tribuit, & concessit, sicut testatur antiquitas, cui decreta Patrum sanxerunt reverentiam exhibendam, & evidenter asserunt Sacrorum Canonum sanctiones. Non enim homo, sed Deus separat, quos Romanus Pontifex (qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris) Ecclesiarum necessitate vel utilitate pensata, non humana, sed divina potius autoritate dissolvit: & infra. Ne autem facti perveritas transeat præsumptoribus in exemplum (quod quidem si verum est, non potest non esse notorium) ipsi præcipimus, ut administrationem Heribopolenn. Ecclesie penitus derelinquant: & infra. Cæterum quoniam Heribopolenn. Ecclesie Canonici, vota sua in ipsum profusus illicite contulerunt, volentes (sicut dignum est) ut in eo puniantur, in quo peccaverunt, eligendi eos hac vice suspendimus potestate, & infra. Quia verò Hildefemenn. Ecclesiam, cui fuerat alligatus, undè secundum Apostolum solutionem querere non debebat, nimis improbe dereliquit: ne ad ipsam redeat ulterius, districtius prohibemus: cum secundum traditiones Canonicas, qui ad majorem se plebem transtulerit, à Cathedra repelli debeat aliena, & carere propria, ut nec illis præsideat, quos per superbiam sprexit, nec illis, quos per avaritiam concupivit.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus, qui propria autoritate de sua Ecclesia se transferat ad aliam, carere atque.
- 2 Evangelii locus: Quos Deus conjunxit, homo non separet, intelligitur de Matrimonio tam spirituali, quam carnali & num. 63.
- 3 Argumentum à Matrimonio carnali ad spirituale, validum est.
- 4 Erroris error circa Sacramentum Matrimonii.
- 5 Matrimonium spirituale cum Ecclesia contrahitur ab Episcopo tantum, non autem ab inferioribus Prælatibus.
- 6 Episcopus solus de jure communi habet ius deferendi anulum.
- 7 Matrimonium spirituale in latiori significatione qui dicitur cum Ecclesia contrahere.
- 8 Consistorium Dei & Papæ unum & idem est censendum.
- 9 Appellare non licet à sententia Papæ ad tribunal Christi.
- 10 Translatio Episcopi fieri non potest, nisi à Papa.
- 11 Papa an possit Episcopum invitum transferre laicissimè dicitur usque in finem.
- 12 Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus, non potest invitum transferri ad alium Episcopatum.
- 13 Episcopus electus non potest invitum consecrari, sed satis est, ut dignitatis cedat.
- 14 Character Sacramentalis non imprimitur practice coactio.
- 15 Papam non posse Episcopum transferre invitum, quibus rationibus probatur & numeris sequentibus usque ad numerum 32.
- 16 Episcopus per translationem absolvitur à vinculo Prioris Ecclesie non purè, sed sub conditione, quatenus consentit. Declaratur numero 91.
- 17 Matrimonium spirituale instar carnalis initiatur, firmatur & consummatur.
- 18 Crescere invitum nemo cogitur.
- 19 Dei sine Matrimonio esse non potest.
- 20 Dotes promissa intelligitur sub conditione, si nuptia fuerint secuta.
- 21 Translatio quantumcumque purè intelligitur sub conditione si nuptia cum secunda Ecclesia secuta fuerint.
- 22 Donata rei acquiritur donatori, sed non irrevocabiliter, quia potest illam rescipere.
- 23 Consensus sicut acquiritur in Conjugio spirituali contrahendo: ita & in dissolvendo. Declaratur num. 91.
- 24 Matrimonium tam spirituale quàm carnale, ad tempus contrahi non potest.
- 25 Filios adoptivos temporales abhorret lex.
- 26 Translatio quis non dicitur, nisi secunda Ecclesia possessionem quaesierit. Contrarium numero 99.
- 27 Beneficia promoti ad Episcopatum non vacant ante illius consecrationem & adeptam possessionem Ecclesie.
- 28 Idem si provisus fructus Episcopatus non accepit, eò quid ad certum tempus alteri debeatur.
- 29 Beneficia electi & in Curia consecrati conferuntur ex solo Curie etiam ante adeptam Ecclesie possessionem.
- 30 Possessio non acquiritur sine animo.
- 31 Episcopus, quem non crimen, sed infirmitas ab officio abducit, Ecclesie privari non debet invitum.
- 32 Papam posse pro libito voluntatis Episcopum transferre invitum qui auctores senserint.
- 33 Ecclesia vacat eo ipso, quod Papa invitum transfert, nec ad eam datur regressus.
- 34 Episcopus quoad translationem liberum assensum non habet, sed Monacho æquiparatur, num. 37. Declaratur num. 75.
- 35 Ecclesia potest agere contra Episcopum translatum, ut recedat.
- 36 Episcopus ab initio nemo cogitur fieri invitum.
- 37 Monachus non potest contradicere Superiori & cum transferenti de Monasterio ad Monasterium & num. 75.
- 38 Beneficia omnia mundi sunt manualia Papæ. Declaratur, num. 77.
- 39 Papa in beneficiis est pro ratione voluntatis & n. 4. 61.

Episcopus translationi consentit, ut late consilium Abbas in preallegato consilio 101. num. 3. versione Sed tradidit non obstantibus & per totum, ubi obicit omnibus respondet; & eadem resolvit Rota, decisione 475. à numero 6. parte 1. in reventiori, ubi sub numero 16. ostendit opinionem illorum qui dixerunt non induci vacationem Episcopatus, nisi post adeptam possessionem secundi: esse erroneam, veluti innoxiam auctoritati glossæ id capite Si quis jam translatus: que loquitur de translatione ablutiva.

102 In secundo autem casu, id est cum translatio fit ex causa communis utilitatis vel necessitatis: quamvis Doctores simpliciter asserant translationem fieri posse etiam de invito: ego tamen arbitror distinguendum inter primam & secundam Ecclesiam. Quamvis quidem Episcopus per translationem non tantum absolvetur à vinculo prioris Ecclesie, ut in capite Proximo §. Sicut supra eodem & infra in capitibus sequentibus. Sed etiam obligatur vinculo secundæ ad quam transferretur, ut in capite Sicut alterius 7. questione 1. At que ita in translatione duo extrema sunt consideranda: videlicet terminus à quo, id est Ecclesia à qua Episcopus transferretur & terminus ad quem, id est Ecclesia ad quam fit translatio.

101 Quod igitur spectat ad primum extremum, indubitanter concludendum est ex causa communis utilitatis vel necessitatis Episcopum etiam invitum absolvi posse à vinculo prioris Ecclesie: ita ut si Summi Pontificis voluntas sit eum omnino utrumque vitium transferre, illud solvatur Spirituale Conjugium; & vacet Ecclesia nec ad eam detur regressus. Hec conclusio communi omnium consensu recepta est, ut patet ex auctoritatibus supra citatis pro tertia opinione, num. 93. & probatur efficaciter rationibus & Juribus ibidem adductis, numero 93. & supra ad numerum 73.

102 Quo vero ad secundum extremum solutio videtur pendere ab inspectione an Episcopus contrahat Spirituale Conjugium cum secunda Ecclesia, nec ne; nam si contrahat, alligari non poterit secunde Ecclesie: nisi consentiat, quia ad validitatem Matrimonii Spirituale sicut & carnale, necessarius est consensus, capite Cum inter Canonicos: ibi ut per mutuum consensum electi quasi conjugale vinculum spirituales sit contraham, supra titulo proximo, capite Locum, capite Cum apud & capite Titus de sponsalibus, lege Nuptiar, ff. De regulis Juris. Hærentis in capite Veniens in principio, versione Nam sicut sine consensu nullum est Matrimonium temporale, infra qui Christus vel oportet huius; subtilitatem enim Matrimonium capit principium & finem à consensu, ut loquitur Barrius in capite Proximo, numero 10. infra eodem & est limitat in vinculo spirituali quod contrahitur inter professum & religionem, juxta notata in capite Porro dicitur de regularibus; nam cum necessarius exigitur consensus profertentis, ut in capite 2. & capite Cum utrumque, cum utrobique notatis eodem titulo: dicunt Doctores summam Pontificem non posse quemquam invitum Religionem alligare, capite Integritas 32. questione 1. capite Gesta 74. distinctione 5. & tradit Navarr. consilio 39. numero 2. de regularibus. Unde longe minus potest alligare alteri Ecclesie Episcopus contradicentem, quia inter Episcopum & Ecclesiam est arctius vinculum, quam inter Professum & Religionem; cum illud fit de Jure Divino, ut hic & supra in capite Proximo; voti autem solemnitas ex sola Constitutione Ecclesie fit inuenta, ut dicitur textus in capite unico de voto, l. 6. Sin autem Episcopus per translationem non alligetur matrimonialiter secunde Ecclesie; sed mutetur tantummodo de loco ad locum, juxta textum in capite Mutationes 7. questione 1. nihil obstat quominus per Papam transferri possit invitum exemplo Monachi, qui ex uno ad aliud Monasterium transferretur: ut patet ex dictis supra n. 34 & 37.

103 Et quidem Holt. & Joan. Andr. in d. c. fin. in princ. de postulat. Prælator. videntur sentire spirituale conjugium contrahi tantummodo à principio cum quis fit Episcopus, non autem cum transferretur ad aliam Ecclesiam, & ita eos pro hac sententia allegat Ludovic. Roman. in præcitat. consilium. 1. ait enim: Ex quo suo consensu quis Episcopus factus est, potest per Papam invitum ad aliam Ecclesiam transferri: quia non dicitur de novo contrahere Matrimonium. Ecclesia enim universalis est unum corpus multicum multorum Episcoporum concordi numeritate diffusum, capite Novatione 7. questione 1. capite Loquente Domino 24. questione prima: Unde, quamvis ab initio nemo cogatur fieri Episcopus, d. c. inter Canonicos, §. 1. & c. Innotuit supra tit. prox. tamen cum semel in hac universali Ecclesia quis Episcopatus consentit, non potest Papæ resistere eum ad aliam particularem Ecclesiam transferre volenti. Ex ea enim translatione causatur solum variatio loci, cujus curæ Episcopus præcitur, non autem variatur dignitas Episcopalis. Nam locus vel sublimior vel inferior non reddit Episcopum, ut in c. Legimus 93. dist. Idem formaliter dicit Abb. in c. fin. num. 13. supra de postulat. prælat. & sequitur Philipp. Prob. ad Joan. Monach. in c. Generali num. 34. de elect. lib. 6. & novissimè Lortcher de ep. benef. lib. 1. quest. 12. num. 18.

104 Quæ ratio, quia aliqui Episcopus translatus nullus Ecclesie esset sponus, non universalis Ecclesie, quia illius sponsus est Papa, non Episcopus, cap. Quoniam de imm. Eccles. libi, Nos justitiam vestram, & Ecclesie sponsus noster, &c. & notat. Turrecr. in cap. Sicut alterius num. 3. 7. quest. 1. quod quod contra scripserit Abb. in præleg. qu. 2. num. 15. col. 14. post prime. vers. Et advertit. Non prima Ecclesie particularis, quia ab illius vinculo fuit absolutus per translationem, ut hic & in c. 1. & 2. supra eod. Non secunde, si cum illa spirituale conjugium non contraheret, absurdum autem eilet, ut quis eilet Episcopus alicujus Ecclesie, & nullus Ecclesie eilet Sponus.

105 Tertia ratio, quia Episcopus translatus quoad primam Ecclesiam habetur pro mortuo arg. l. Adhuc, §. Publicatione, ff. Pro socio §. Ecce in quas, & ibi A. ciud. 7. qu. 1. Ergo quoad secundam Ecclesiam parum habere debet, ac si à principio heret illius Episcopus. Quo casu non esset dubium quin eadem locaretur spirituali conjugio, ut hic & in d. c. Sicut var, & c. Sicut alterius cum concord.

106 Quarta ratio, quia si Episcopus ad secundam Ecclesiam translatus obiret, unque Ecclesia diceretur vidua, ut in c. Proximo, vers. Cum non intelligatur. Hoc autem indicium illa præcellit spirituale Matrimonium; a quo vidua esse non potest, si virum non habuisset, ut in cap. Vidua, & ibi gloss. 1. 34. dist.

107 Quinta ratio, quia in tantum Prælati dicuntur Ecclesie Sponi, in quantum ut Dei Ministri exterior cooperantur, aut prædicationis verbo, aut dispensatione Sacramentorum ad generationem filiorum spiritualium, quos non sibi, sed Christo generant, ut docet S. Thomas in tract. suo contra impugnantes religionem relatus à Turrecr. in d. c. Sicut alterius n. 3. vers. Est autem pro sponso notitia; propriè enim solus Christus est Ecclesie Sponus, c. Ecclesie nec, vers. Ipsa enim Ecclesia 97. dist. Extravag. Unan. sanctione de major. & obed. Concil. Trid. sess. 22. de Sacris. Missæ cap. 1. ibi, dilectæ sponsæ sue Ecclesie. Sed Episcopus translatus eodem modo tenetur cooperari in secunda Ecclesia, quo tenebatur in prima; quia cum secunde curam gerat, alitringit præcepto divino oves suas verbi divini prædicatione & Sacramentorum administratione pascere, cap. Ephesius 43. dist. cap. Qui Episcopus atum 8. quest. 1. c. Præcitur 11. quest. 3. & haberetur in Concilio Trident. cap. 1. sess. 23. Ergo est Sponus secunde Ecclesie, quemadmodum fuit primæ.

108 Sexta & ultima ratio. Si Episcopus eederet Episcopatus, aut deponeretur Summi Pontificis auctoritate, & postea alteri Ecclesie præciceretur & negandum non esset quod interim contraheret cum secunda spirituale conjugium. Ergo idem dicendum si per translationem secunde Ecclesie præciceretur qui à vinculo prioris Ecclesie quæ absolvetur per translationem, ac per cessionem, vel depositionem, ut in capite præcedenti.

Ex quibus censeo Episcopum rursus contrahere Matrimonium spirituale cum Ecclesia ad quam transferretur, & ita tenetur expressè Joan. Monach. in cap. Generali num. 13. de elect. lib. 6. & Joan. Andr. in cap. Quod ab gratiam num.

Sed his non obstantibus verius existimo Episcopum contrahere novum spirituale conjugium cum Ecclesia, ad quam transferretur: quod probò jure, & rationibus. Jura sunt in cap. Sicut var. 7. quest. 1. ubi Episcopus sine causa translatus ab una ad aliam Ecclesiam, dicitur primam vicem derelinquere & alteri per adulterium se conjugere. Ergo si ex causa transeat per Matrimonium se conjugit, quod expressè habetur in c. Sicut alterius ead. consilium. 74. ubi Episcopus qui Ecclesiam sponsam suam dimittit sine causa, & alteri sponte nubit, adulter existimatur. Sed si ex causa perierit omis, debet alteri associari. Ergo si legitime transeat dicitur alteri nubere. Atque ita per illum textum tenet expressè Abb. consilium. 101. num. 6. col. 5. ante med. vers. Sed Episcopus lib. 2. ubi dicitur verbi aut Episcopum Ecclesie matrimonialiter obligatum non posse durante priori vinculo consentire alteri Matrimonio spirituali; alias contingeret adulterium spirituale. Id ipsum patet in cap. Proximo supra eod. §. N. s. notatis, ubi Episcopus electus priori vinculo perdurante, dicitur non posse ad secundam Ecclesiam canonice contectari adhuc conjugaretur alteri alligatus. Quod idem est, ac si diceret: non potest quis eodem tempore habere spiritualiter duas uxores. Ideoque quamvis sit priori vinculo alligatus, non potest contrahere cum secunda.

109 Rationes autem sunt infra scriptæ. Prima ratio est, quia per translationem Episcopus intrinsece in secunda Ecclesia est cum translatio, sicut electio sit modus Ecclesie providendi ut notat gloss. Joan. Andr. Bellam. Cardin. Butr. & Abb. supra in rubrica. Sed per electionem utique contrahitur ab electo spirituale conjugium, ut in c. 1. & 2. supra eod. & in d. cap. Cum inter Canonicos, & elect. ergo & per translationem.

110 Secunda ratio, quia aliqui Episcopus translatus nullus Ecclesie esset sponus, non universalis Ecclesie, quia illius sponsus est Papa, non Episcopus, cap. Quoniam de imm. Eccles. libi, Nos justitiam vestram, & Ecclesie sponsus noster, &c. & notat. Turrecr. in cap. Sicut alterius num. 3. 7. quest. 1. quod quod contra scripserit Abb. in præleg. qu. 2. num. 15. col. 14. post prime. vers. Et advertit. Non prima Ecclesie particularis, quia ab illius vinculo fuit absolutus per translationem, ut hic & in c. 1. & 2. supra eod. Non secunde, si cum illa spirituale conjugium non contraheret, absurdum autem eilet, ut quis eilet Episcopus alicujus Ecclesie, & nullus Ecclesie eilet Sponus.

111 Tertia ratio, quia Episcopus translatus quoad primam Ecclesiam habetur pro mortuo arg. l. Adhuc, §. Publicatione, ff. Pro socio §. Ecce in quas, & ibi A. ciud. 7. qu. 1. Ergo quoad secundam Ecclesiam parum habere debet, ac si à principio heret illius Episcopus. Quo casu non esset dubium quin eadem locaretur spirituali conjugio, ut hic & in d. c. Sicut var, & c. Sicut alterius cum concord.

112 Quarta ratio, quia si Episcopus ad secundam Ecclesiam translatus obiret, unque Ecclesia diceretur vidua, ut in c. Proximo, vers. Cum non intelligatur. Hoc autem indicium illa præcellit spirituale Matrimonium; a quo vidua esse non potest, si virum non habuisset, ut in cap. Vidua, & ibi gloss. 1. 34. dist.

113 Quinta ratio, quia in tantum Prælati dicuntur Ecclesie Sponi, in quantum ut Dei Ministri exterior cooperantur, aut prædicationis verbo, aut dispensatione Sacramentorum ad generationem filiorum spiritualium, quos non sibi, sed Christo generant, ut docet S. Thomas in tract. suo contra impugnantes religionem relatus à Turrecr. in d. c. Sicut alterius n. 3. vers. Est autem pro sponso notitia; propriè enim solus Christus est Ecclesie Sponus, c. Ecclesie nec, vers. Ipsa enim Ecclesia 97. dist. Extravag. Unan. sanctione de major. & obed. Concil. Trid. sess. 22. de Sacris. Missæ cap. 1. ibi, dilectæ sponsæ sue Ecclesie. Sed Episcopus translatus eodem modo tenetur cooperari in secunda Ecclesia, quo tenebatur in prima; quia cum secunde curam gerat, alitringit præcepto divino oves suas verbi divini prædicatione & Sacramentorum administratione pascere, cap. Ephesius 43. dist. cap. Qui Episcopus atum 8. quest. 1. c. Præcitur 11. quest. 3. & haberetur in Concilio Trident. cap. 1. sess. 23. Ergo est Sponus secunde Ecclesie, quemadmodum fuit primæ.

114 Sexta & ultima ratio. Si Episcopus eederet Episcopatus, aut deponeretur Summi Pontificis auctoritate, & postea alteri Ecclesie præciceretur & negandum non esset quod interim contraheret cum secunda spirituale conjugium. Ergo idem dicendum si per translationem secunde Ecclesie præciceretur qui à vinculo prioris Ecclesie quæ absolvetur per translationem, ac per cessionem, vel depositionem, ut in capite præcedenti.

Ex quibus censeo Episcopum rursus contrahere Matrimonium spirituale cum Ecclesia ad quam transferretur, & ita tenetur expressè Joan. Monach. in cap. Generali num. 13. de elect. lib. 6. & Joan. Andr. in cap. Quod ab gratiam num.

2. vers. Item ut dicit de reg. jur. eod. lib. in Mercarial. dum dicitur verbi dicunt acquisitionem secunde sponsæ spiritualis fieri non posse absque liberatione à prima, arg. cap. 2. & 4. infra de secundis nuptiis. & translationem quantumcumque puram intelligi sub conditione, si nuptiæ cum secunda secute fuerint & idem tenet Abb. supra cit. num. 109. Atque hinc necessariò sequitur, ut invitum transferri non possit quoad hoc, ut fit Episcopus secunde Ecclesie, cum Matrimonium tam spirituale, quam carnale sine consensu non possit consistere, ut per Card. in d. c. fin. num. 10. in 14. quest. vers. Pars prima probatur supra de postulat. Prælator & latius ostensum est supra n. 193. Et sane si conjux esset absolutus à vinculo Matrimonii carnalis, utique invitum cogi non posset ab Ecclesia alteri nubere, dicente Apost. 1. ad Corinth. 7. Quod si dormierit vir ejus, cui vult nubat. cap. Sicut alterius 7. quest. 1. Ergo similiter Episcopus per translationem solutus à vinculo Matrimonii spiritualis, ab Ecclesia non potest præcitur, ut alteri nubat.

115 Et huic opinioni videntur adhaerere Joan. Monach. in d. c. Generali n. 15. de elect. lib. 6. & Joan. Andr. in d. c. Quod ab gratiam col. 2. n. 1. in fin. de reg. jur. lib. 6. dum dicitur Papam ex causa transferre posse Episcopum invitum, saltem ut caveat prima, quasi sentiant secus dicendum esse quoad hoc, ut alligetur secunde: Eamque aperte amplectitur glossa unice in cap. Episcopus de loco 7. quest. 1. ubi primo dicitur Clericum qui non vult transire de minori ad majorem, non posse cogi ab Episcopo & mox subdit: hoc autem Papa potest, sed si ad alium Episcopatum vocatus est Episcopus, necessarius est consensus Episcopum, allegat 7. dist. per totam & cap. Archidiaconum Florentinum 85. dist. Atque ita clarè sentit glossa Papam posse quidem transferre Episcopum invitum, sed non quoad hoc, ut præcitur alligetur secunde Ecclesie nisi consentiat. Dixi præcitur, quia forte cogi posset causative ad initium postulat, qui estis distentive valcat quoad hoc ne possit invitum beneficiari; tamen causative potest compelli consentire per subtractionem beneficii, c. Quaris de atat. & qualis. c. Licet canon. in gloss. in ver. Ipsa jure de elect. lib. 6. & tenet Card. in d. c. fin. n. 10. Dic danda regulam, ubi etiam Abb. n. 12. supra de potestate Prælatorum & sic cogi potest, ut de nolente fiat volens, ut inquit gloss. in c. Omnis in ver. coacti 7. quest. 1. At est text. in c. Dispositio, ver. & tamen multi 23. quest. 4. Verum præquam translationi consentiat, non esset secunde Ecclesie Episco-

116 par & si semper esset volens, non deberet cogi, ut dicit gloss. in d. c. Dispositio in ver. Inviti, per text. in cap. In scripturis 8. quest. 1. & notatur in c. Ante omnia 40. distinct. & in c. Canonis 61. distinct.

117 Venio ad tertium membrum principale, videlicet cum esset dubium, an Summus Pontifex Episcopum transferat ex causa, nec re. Et tunc Bald. in l. Recripto n. 8. vers. Item omnia beneficia, c. De precib. Imper. offerent. distinguit sic; aut Papa procedit providendo, & non cogitur provius transire, quia præsumitur factum favore. Aut procedit jubendo; & cogitur transire, quia præsumitur factum ejus favore Ecclesie, c. Omnis 7. q. 1. Ad hoc faciunt notata per Legitum in l. fin. c. Si contra jus, vel utilit. pubi. & in leg. Præscriptione, c. De precib. Imper. offerent. & per Canonistas in cap. Qua in Ecclesiarum supra de constit. ubi communiter volunt causam præsumi in Principe etiam si in his que sunt de jure divino, ubi solitum est dispensari: & in proposito translationis tenet Abb. in præcitat. quest. 1. n. 15. col. 13. circa med. vers. Venio ad tertium membrum, ubi etiam col. 3. num. 4. vers. Baldus verò, amplectitur supradictam Baldi distinctionem. Quam etiam sequitur Philipp. Prob. ad Joan. Monach. in c. Generali num. 41. & 42. de elect. lib. 6. qui etiam pro dicto Baldi allegat Federic. de Denis consilium. 263. Præsupposita, ubi tenet Monachum translatum per Papam ad aliud Monasterium intuitu personæ posse ad primum Monasterium redire sine licentia Papæ, secus si intuitu Monasterii.

118 Tempera tamen secundam partem distinctionis Baldi, id est, cum Papa procedit jubendo, ut respectu secunde Ecclesie cogatur quidem Episcopus transire, non tamen præcitur, sed ad summum casualiter per ea que dixi supra n. 102. & seqq. & n. 119.

119 Quod si quaeras, quid juris sit si non appareat, an Papa processerit providendo, vel jubendo, ut si in litteris dicitur Episcopum Perulinum ab Ecclesia, cui præest, ad Ecclesiam Ferrariensem duximus transferendum; Respondeo in hoc dubio translationem præsumi factam non tantum favore Ecclesie, sed etiam in gratiam personæ; & sic de Episcopo non invito juxta opinionem Calder. de qua supra num. 96. & consequenter non induci vacationem primæ Ecclesie, nisi post consensum præsumi ad secundum ex his que dicta sunt supra à num. 91. usque ad num. 100.

DE AUTORITATE ET USU PALLII

Honorius III. Archiepiscopo Tri.

CAPUT VII.

Quia nos: & infra. Inquisitioni tuæ taliter respondemus, quòd tam in tua, quam in aliena Diocesi potes sine pallio & sandaliis celebrare: qui utique in tua Diocesi non debes semper celebrare cum pallio, sed diebus illis dumtaxat, qui in Ecclesie tuæ Privilegiis sunt expressi. Sicque soluta est quarta quaestio, qua quaesivisti, an tibi sit licitum pro defunctis cum pallio celebrare.

SUMMARIUM.

- 1 Archiepiscopus potest celebrare sine Pallio & Sandaliis & n. 5.
- 2 Pallium est Pontificale Archiepiscopi.
- 3 Sandalia sunt calcamenta purpurea, quibus utuntur Episcopi.
- 4 Compagi sunt caligæ Episcoporum.
- 5 Episcopus an possit celebrare in Pontificalibus, & prædicare in aliena Diocesi sine licentia Diocesani, & numer. 12.
- 6 Et quid si Pontificalia habeant mixtionem jurisdictionis, vel officii, & numer. 12.
- 7 Pallio non utitur Archiepiscopus in Diocesi aliena, etiam de licentia Diocesani, nisi super hoc sit privilegatus.
- 8 Pallii usus strictior est quàm Pontificalium.
- 9 Pontificalia exercere non potest in alterius Diocesi Episcopus, utrumque privilegium sine Ordinarii licentia, & in personis eadem Ordinarii subiectis.
- 10 Idem in locis nullius Diocesis.
- 11 Episcopus, an in Ecclesiis Monasteriorum exemptorum intra sua Diocesi sine existentiam, nullis eorumdem Ecclesiarum Regularibus in Pontificalibus celebrare, ac prædicare possit, & num. seqq. usque in finem.
- 12 Missæ celebratio in Pontificalibus non est jurisdictionis, sed honoris & præminentis.
- 13 Exempta loca, quomodo sint in Diocesi, censentur tamen, ac si essent extra Diocesim & n. 17.
- 14 Procedit quoad jurisdictionem contentiosam, non quoad voluntariam & n. seqq.

204. ubi dicitur verba ait Papam posse pro libito voluntatis Episcopum de suo Episcopatu ad alium transferre; eique subscribitur Rhedon. De Simonia, pars 2. cap. 12. num. 6. & Philippus Rhedon. ad Joannem Monachum in capite Generali num. 41. de electione, lib. 6. quibus addi potest etiam Joannes Andreas in additione ad Speculationem in titulo de translatione in verbo Nec obstant, ubi videtur sentire contra Episcopum per Verbum translatum posse Ecclesiam agere, ut recedat, si de facto tenuit recedere.

Hinc glosa singularis in c. Per principalem in vers. Ad nos. 9. quast. 3. firmat Papam posse Episcopum deponere etiam sine causa, licet fecerit si vellet omnes Episcopos deponere; quia hoc esset turbare statum universalis Ecclesie; & illam glossam sequitur ibi Gemini. & Cardin. conf. 84. Venerabilis vir, & in Clem. 1. in ult. notab. Ut lite penden. Imol. in c. Ad justificationem in ult. notab. de renunc. & alii quos congerit Felin. in c. Quia in Ecclesiis numerum 42. versio Per istam declarationem de cons. Hinc etiam secundum Baldum, ubi supra: Papa potest facere Praelatum ad tempus, capite Pastoralis, 7. quastioe 1. quae conclusiones imitantur huic principio, quia Papa praesertim in Beneficialibus habet plenitudinem potestatis, cum sit supra omne jus humanum positivum, capite Proposuit de consecratione praebendarum: unde in his absolutis potest omnia, capite 2. de praebendis, lib. 6. Clementina 1. ad finem, ubi lite pendente. Gemini. consilio 8. super praesertim, numero 5. & sequentibus, consilio 53. Pro responsione numero 1. verbo Secundo praeiudicium quod Papa & in dicto consilio 8. in principio, versio: Unde cum Papa & Romanus consilio 298. circa praesertim, num. 2. plenè Abbas in praesertim quaestione prima, numero 1. versioe Primum sic & sola voluntas habetur pro ratione secundum glossam hic in verbo Veri Dei & sola potestas pro causa. Et qui de hoc dubitat, dicitur dubitare de Fide Catholica & tanquam sacrilegus est censendus, ut formaliter inquit Baldus, consilio 477. Quartus utrum, num. 1. lib. 1. quem sequitur Alexander consilio 2. num. 19. lib. 1.

Secundo, titulos Beneficiales & signatur Patriarchatus, Archiepiscopatus Romanae fundavit Ecclesia, ut est textus in capite 1. & 2. 22. distinctione & in capite Olim 95. distinctione & patet ex decretali Epistola Eugenii IV. ad Archiepiscopum Cantuariensem, quae incipit Non mediocri, §. Quod verè dignitas & habetur in Bulla, tome 1. pagina 282. Inter Praepolitus in Summa 44. distinctione. Ergo potest Episcopus & suis titulis & administrationibus pro libito voluntatis movere; nam ut inquit ad litteram Eugenius in praedicta Extravaganti: Papa potest adducere illud Evangelicum verbum: Amice! Non facio tibi injuriam; nunquid non licet de meo facere quod volo. Quippe ad quem spectat institutio ad eundem & debet, capite In Lateranensi, §. 1. & 2. de praebendis. Hostiensis in capite Postulasti, num. 4. de homicidio & Dominus par jus esse voluit ligandi atque solvendi, ut dicit textus in capite Verbum de penitentia, distinctione 1. quo argumento etiam utitur Innocentius in capite Cum ad Monasterium, num. 3. infra de statu Monachorum ad probandum in dispensationibus quae fiunt per Papam contra Jus positivum, sufficere solam voluntatem dispensationis: etiam sine ulla causa. Nam inquit,

205. si sola voluntaria Constitutio erat causa quare aliquis prohibetur; & sola voluntas erit causa quare prohibito relaxatur, quia eas est destruire jus qui illud condidit; nec tractat Principes sub lege ligatus, lege Digna vox, codic. De Legibus. Hec Innocentius. Triviali autem Beneficiales, ut praesertim, sunt de jure positivo, dicitur capite 1. & 2. 22. distinctione, capite In illis, 80. distinctione in capite Nisi cum pridem Notatur per Innocentium & alios in capite Nisi cum pridem de renunciatione & in capite 1. num. 4. corollario 3. versioe Nam tituli Beneficiales, Dixi in capite finali, infra de seculari Clericorum.

Quarto, sicut Imperator potest auferre rem privati, & dare militibus pro premio, l. Item si verboratus, §. De rei vendic. ita & multo magis Papa potest auferre rem unius Ecclesie, vel Clerici, & dare alteri etiam sine justa causa. Et quavis iniuste agat, tamen ferendum est, nec quicumque potest ei dicere: Cur ita facis, cap. In memoriam 19. dist. 3. Ex persona de punit. dist. 3. gloss. hic in ver. Veri Dei, nec beneficiarius potest contradicere, quia dominum non habet neque utile, neque directum, sed est constitutus procurator & administrator ad Papa. Quo argumento utitur Paul. de Castro cony. 415. in factis praesertim num. 4. vers. Praeterea lib. 1. & idem tradit cons. 46. in fin. vers. Plus videtur, & num. 3. vers. Resistat lib. 2.

Quinto, idem iudex potest exemplo inferiorum Sacerdotum, qui etiam invitati possunt a suis Episcopis ex una ad aliam Ecclesiam transferri, c. Quaesitum de ver. formati, lib. 1. in cap. Omnis in ver. Coacti 7. qu. 1.

Quinto, videmus Papam posse in uno Episcopatu duos Episcopos constituisse, ut in cap. Non autem 7. quast. 1. ubi hoc fuit gestum in persona Augustini, qui non successit, sed accessit Valerio adhuc viventi; nec fuit reputatus simplex coadjutor, sed verus Episcopus, ut ibi legitur, & notatur. Item potest concedere duos Episcopos uni Episcopo, ita ut sit Episcopus utriusque, ut in cap. Relatio 21. qu. 1. Item unire duos Episcopos, & unum in plures dividere, cap. Et temporis 10. qu. 2. & c. Sicut unire de excess. Praelator. Atque ita potest facere contra statum & ordinationem Concilii & beati Petri Apostoli, qui praecipit, ut in singulis civitatibus lingui, & non plures ponerentur Episcopi, ut refert B. Clemens in cap. In illis 80. dist. 3. & Anacletus in cap. Iteq.

Sexto, Summus Pontifex dissolvit Matrimonium ratum non consummatum, ut communiter notatur in cap. Communium de Sponsal. & in cap. ex publico de divorci. conjug. & quandoque etiam consummatum, videlicet inter infideles cum alter conjugum ad fidem convertitur, & alter tenet fecim habitare sine contumelia Creatoris, cap. Quanto de divorci. tamen inter eos fit verus Matrimonium, eisque dictum fuerit a Domino: Quae unio, & c. cap. De infidelibus de conjug. & assist. Et ita hoc casu dissolvit Matrimonium carnale etiam alicui conjugis invito. Fortius ergo poterit solvere Matrimonium spirituale transferendo Episcopum invitum ad aliam Ecclesiam, cum archiepiscopus sit vinculum Matrimonium carnale, quia spirituales, ut notat gloss. in cap. Proximo in verb. Fortius supra cod. de Abb. in d. qu. 1. col. 4. num. 7. vers. Nec mirum si non ita facile solvitur.

Septimo, spirituale conjugium inter Episcopum, & Ecclesiam contrahitur non propter bonum privatum ipsius, sed propter bonum Ecclesie, non ut ei praesit, sed ut prosit, ut patet in cap. Qui Episcopatum, & in c. In scripturis 8. quast. 1. Unde sit, ut Praelati dicantur procuratores, & dispensatores, non domini, ut in cap. Praesertim de donat. & cap. Videntes 12. quast. 1. bonorum autem Ecclesie principalis administrator & dispensator est Romanus Praefulus. Thom. in 2. 2. quast. 100. art. 1. ad 7. Joan. de Lign. in Clem. Gratia de reser. Abb. in cap. Extrinseca, §. Qui verò deprahen. Si igitur Papa vult Praelatum removere, non potest subditus reluctari, cum reddat se suspensum, & removibilem eo ipso quod se ingerit administrationi invito Papa, arg. optimam in l. Quae omnia, ff. De Procurator.

Ultimo, pro hac parte adducuntur plura jura, Hostiens. & Joan. Andr. allegant cap. Sicut frater 7. quast. 1. Hugo, Glossa, & Turretrem. citant cap. Similia per mundum, cap. Nunc verò, & cap. Per principalem 9. quast. 1. Qui tamen Canon non nullatenus probant translationem fieri posse pro libito voluntatis; qui potius probant oppositum, ut inferius patebit num. 72.

Inter has duas opiniones oppositas est tertia media, quae nec absolute negat, nec absolute affirmat Episcopum invitum posse per Summum Pontificem ad aliam Ecclesiam transferri, sed ita demum si concurrat causa utilitatis vel necessitatis Ecclesie, alias factis. Et hinc tertia opinioni adhaeret Joannes Monach. in c. Generaliter, n. 15. de elec. lib. 6. ubi ait: Non nego quin Papa possit transferre Episcopum invitum, saltem ut careat prima, quod sequitur totidem verbum J. And. in c. Quod ad gratiam col. 2. n. 1. in fine, v. Fatuta.

men de regul. jur. lib. 6. in Mercurial. Item tenet Calderinus in cons. 57. An si duo Episcopi, quod est secundum de translatione Praelator. dicens translatum non posse contradicere, in cap. Omnia num. 1. vers. Item gloss. 7. quast. 1. ubi dicit: per istam glossam videtur, quod Papa potest praesertim & absolute Episcopum cogere transferre de Ecclesia sua ad aliam, etiam invitum; quod cum grave dictum sit, restitue ad limitem rationis; videlicet cum propter necessitatem, vel utilitatem evidentem Ecclesiarum hoc facit, quia res vera alias non debet fieri. Et pro hac parte latissime consultit Ludov. Roman. cons. 345. incip. circa primum consultationis articulum, ubi ex facto respondit Papam sine justa & probabili causa invitum transferre non posse & consequenter ante ejus ratificationem Ecclesiam non dici vacare, nec posse Papam de illa disponere; & cum refert, & sequitur Praepol. in d. cap. Omnia num. 1. Subdens factam fuisse extravaganantiam in Concilio Constantensi, quod sine causa non possit Papa invitum transferre, Abb. in cap. Constitutus col. 3. De relig. Domini ubi limititer testatur tempore suo statum fuisse in Concilio Basiliensi, ut nec Episcopus, nec Abbas possit transferri invitum sine causa rationabili, & idem Abb. in c. fin. in fine de postulat. Praelator. & in sua quast. prima col. 13. numer. 15. vers. Sexto, & ultimo, ubi refert idipsum fuisse statum Basiliensi Concilio, cui praesertim Alexander Papa. Sequitur Felin. in cap. Quae in Ecclesiis num. 43. de Constit. ubi ait Papam non posse Episcopum transferre invitum, nisi subestlet causa, puta incompenabilis resistentia populi etiam iniusta; quia tunc Papa potest eam transferre cum bono cambio, allegat Innoc. in c. Nisi cum pridem in secunda col. de renunc. & c. ut fieri remotio sine culpa, sed non sine causa; & multos cumulat pro hac parte: & de communi testatur. Imò haec esse communem opinionem affirmat Horat. Mandos. in addit. ad Roman. dicto cons. 345. in ver. non possit.

Porro haec tertia opinio duo habet membra Primum est affirmativum, videlicet Papam ex causa posse transferre Episcopum invitum. Secundum est negativum, id est, Papam sine causa invitum transferre non posse. Primum membrum affirmativum probatur primò ex fundamentis adductis pro secunda opinione a num. 36. Nam rationes omnes, quae probant Papam posse transferre invitum sine causa, & pro libito voluntatis; multo magis probant posse fieri invitum transferre ex justa, & rationabili causa.

Deinde probatur, quia Ecclesia est unum corpus militicum, ut in Cantico Cantico: Una est Columbia mea, c. Firmiter, §. Una super de Summa Trinit. cap. Neoplatonius 7. quast. 1. cap. Loquitur Dominus 24. quast. 1. Extravag. Unam sanctam de majorit. & obediens. Sponsus vero huius columba, & caput huius mystici corporis est Papa, c. Rogamus 34. q. 1. Hoc autem mysticum Ecclesia corpus nequam paratur corpori humano; quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita in Ecclesia corpore secundum veridicam Pauli sententiam in uno eodemque spiritu multa sunt membra per diversa officia distributa, ut legitur in cap. Singulo 89. dist. Quomodo ergo divina veritas praecipit membrum illud, quod reliquum corpus humanum scandalizat, debere abscondi, & a reliquo compage corporis separari, c. Illud 24. quast. 3. Ita si Romanus Pontifex videt aliquod Ecclesie membrum, id est, Episcopum invitum esse, eod quod propter ejus personam patitur Ecclesia persecutionem, & per ipsum reliqua membra scandalizantur; debet ex officio suo debito huic morbo antidotum parare, & membrum illud ab eadem Ecclesia abscondere, id est, amovendum, seu translationem facere. Ita Regid. Cremonen. in quadam sua disputatione, quam ad litteram refert Joan. Andr. n. in cap. Quod ab gratiam in 2. de reg. jur. lib. 6. & sequitur Roman. dicto cons. 345. num. 3. v. Et hanc opinionem.

Secundum vero membrum negativum similiter probatur primò ex fundamentis allatis pro prima opinione, de qua supra num. 16. Quoniam rationes quae ostendunt Episcopum invitum absolute per Papam transferri non posse, probant multo minus fieri posse huiusmodi translationem si nulla rationabilis causa concurrat.

Ac praeterea probari potest, quia in his, quae sunt de jure divino, Papa dispensare non potest in casibus sibi permittis sine justa, & rationabili causa, cap. Litterae de reser. stat. spolia. cap. Sane quidam 25. quast. 1. cap. Quanto, & ibi gloss. in vers. Absoluti de iurjur. fin. Cod. Si contra jus, vel util. public. & est theoricè Innocentii communiter approbata in cap. Quae in Ecclesiis supra de Constit. & in cap. Cum ad Monasterium num. 3. infra de statu Monach. Sed conjugium, quod inter Episcopum, & Ecclesiam contrahitur est de jure divino, cum auctoritas illa, Quae Deus conjunxit, homo non separet, etiam de spirituali conjugio intelligatur, ut hic est textus, & de dictum est supra in primo notab. eisque dissolutionem Deus fieri

judicio reservavit, ut in cap. Proximo supra cod. Ergo Papa non potest super eo dispensare, illudque per translationem dissolvere sine iusta, & rationabili causa. Unde cum text. in d. cap. pro. cit. dicit: Non enim humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale, dissolvitur, cum per translationem auctoritate Romani Pontificis, quem constat esse Vicarium Jesu Christi, Episcopus ab Ecclesia removetur, gloss. in vers. Divina, notat, quod fit auctoritate Papae, dicit factum auctoritate Dei: & mox subdit ad propositum nostrum, & verum est si iusta causa hoc faciat, cap. Quodcumque 24. quass. 1. & cap. Si quis non recto quass. 3. & idem notat ibi Innoc. num. 1. in vers. Separat, Hostiens. num. 22. in vers. Removetur, & Bellam. in cod. vers. Et merito, quia Papa in his dicitur habere coeleste arbitrium, l. 1. in fine, Cod. De Summa Trinit. & non homo, sed Deus separat quos Romanus Pontifex; qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris Ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensata, non humana, sed divina potius auctoritate dissolvit, ut hic in littera. At si separatio fieret à Papa sine iusta, & rationabili causa, utique non Deus, sed homo separaret; nec divina, sed humana potius auctoritate conjugium dissolveretur, quia Deus non est autor iniquitatis, cap. Quicumque 11. quass. 3. sed omnia, aut iusto iudicio facit, aut suo permittit ita fieri finit: dicit textus in cap. Nec mirum, §. Aruspinae, vers. Nec idem 26. quass. 5. ita arguit gloss. in cap. Nabuchodonosor in v. Cum verò 23. q. 4. & Card. cons. 142. num. 2. vers. Sed his litteris non obstantibus. Eatenus igitur manet in Romano Pontifice Petri privilegium, quatenus ex ipsius fertur auctoritate iudicium, dicit text. in cap. Manet 24. quass. 1.

70 Tertio eadem conclusio probari potest exemplo, quia Papa sine iusta causa non potest Episcopatum dividere absque Episcopi consensu: textus est apertus in cap. Decimas, §. Quod autem dicitur, vers. Sunt enim 16. quass. 1. & tenet gloss. in cap. 1. in vers. Divisiones 10. dist. & ibi etiam Archid. & Abb. d. quass. 1. num. 15. col. 23. vers. Sexti, & ultimò. Ergo nec potest sine iusta causa Episcopatum illi in totum per translationem auferre, nisi consentiat, argum. l. Qua de tota, & ibi gloss. 1. ff. De rei vindic.

71 Quarto non potest Papa rem uni Ecclesiae auferre, & dare alteri, cap. Ecce, & cap. Nullus 99. dist. e. De Ecclesiasticis 25. q. 2. nisi iusta causa subdit, cap. Conquestus, cap. Nunc verò, & cap. Per principalem 9. quass. 3. gloss. in cap. 1. in vers. Injustitiam 22. dist. Et ratio est, quia Papa non est absolute dominus bonorum Ecclesiae, sed dispensator. S. Thomas in 2. 2. quass. 100. art. 1. ad 7. & latius patet infra num. 82. Ergo nec poterit Ecclesiam Episcopopo auferre, & dare alteri sine iusta causa. Ad hoc e. Consequente de restit. spoliat. ibi, Nondecet honestatem Superioris sine Manifesta, & rationabili causa aliquem à suis beneficiis amovere; imò tenetur illi paternam provisione consulere.

72 Quinto, dissolvere huius spiritualis conjugii vinculum ex nuda voluntate, non adimulante aliqua iustitia causa, est contra divinam dispositionem, contra Apostolorum ordinationem, contra Conciliorum auctoritatem, contra Romanorum Pontificum functiones, & contra juris civilis, & naturalis rationem. Et singula haec membra egregie probat Abb. in sua questione 1. col. 11. num. 15. vers. Nam dissolvere tale vinculum, & Ludovic. Roman. in praesegat. cons. 345 num. 6. vers. Tertio quia dissolvere, usque ad n. 12. quae hic non transcribo, cum facile ex ipsis haberi possint. Porro uterque ipsorum loquitur per eademem verba. Uter autem ab altero mutaverit, planè non constat, cum fuerint contemporanei, & ambo Basileensi Concilio interfuerint Romani Pontificis hoiles accerrimi ut scripti in e. Significasti supra tit. prox.

73 Ultimo probatur utrumque membrum, quia ubi de translatione iura loquuntur, semper ponderant iustam causam necessitatis vel utilitatis Ecclesiarum: ut patet in hac Decretali, ibi: Ecclesiarum necessitate vel utilitate pensata. Item in capite Mutationes 7. quassione 1. ubi Anterus Papa: Mutationes, inquit, Episcoporum scilicet communi utilitate atque necessitate fieri licet. Idque probat exemplis translationum Petri Apostolorum Principis, Eusebii & Felicis. Item in capite Scias Frater, eadem causâ & questione, praesertim in fine: Non ergo bene intelligunt Ecclesiasticas regulas qui hoc negant causâ necessitatis vel utilitatis fieri posse, quousque communis utilitas vel necessitas persuaserit. Idemque patet in duobus capitulis sequentibus. Ad demum de hoc est textus apertus in capite Sicut alterius, eadem causâ & questione, ubi cavetur ut quemadmodum uxor carnalis alterius ab alio viro primo vivente desponsari non potest: ita nec sponsa Episcopi quae est Ecclesia ipsius, possit eo vivente per alium alium seu desponsari sine sui voluntate. Et paulò post subicitur; si autem utilitatis causâ ab alia Ecclesia fuerit

invitandus: poterit non per se sed auctoritate Romanae Sedis ad illam se transferre: unde patet Romanae Ecclesiae auctoritatem ita demum valere, si subdit iusta causa transferendi & primum spirituale conjugium dissolvendi, prout hunc textum ad hoc dicit esse apertum Abbas in sua questione prima, numero 14. corollario. 11. versione Venio ad secundam; & Romanus dicto consilio 345. numero 5. versione Hoc autem primò probò.

In hac varietate opinionum, quarum, ut vides, nulla desinitur rationibus, & auctoritatibus; ego ut dissidentes sententiae quantum fieri poterit, ad concordiam reducantur, pro veritate arbitror tria membra esse distinguenda. Aut enim Summus Pontifex transfert Episcopum invitum pro libito voluntatis, & sine ulla causa, ita ut hoc fit certum. Aut illum transfert ex causa, ad eò ut hoc similiter sit certum. Aut dubium est, an illum ex causa transferat, necne.

Quoad primum membrum concludendum est, translationem Episcopi in viti pro libito voluntatis, & sine ulla causa factam non sustineri. Probat hanc conclusio ex fundamentis adductis pro tertia opinione à n. 58. quae ni fallor, validissima sunt, licet hic casus fere vix possit contingere: quia Sedes Apostolica in causis maioribus, quales sunt Episcoporum translationes, ut in e. 1. supra eodem & in e. Nisi, & c. Quod translationem infra de leg. magna circospectione, & maturitate procedere consuevit. Unde restat tantummodo respondere ad fundamenta in oppositum adducta pro secunda opinione à n. 56.

Ad primum igitur respondetur Episcopum ita demum non posse contradicere translationi, ex quo semel consentit se fieri Episcopum, si ex iusta causa transferatur. Aliis poterit ad eamdem Summum Pontificem recurrere, & causas nullitatis, vel iniustitiae translationis deducere, c. Si Quando supra de rescriptis. Idque abundè probatur, est in tertia opinione à n. 58. Nec procedit simile de Monacho ad Episcopum: quia per translationem Monachi ad aliud Monasterium nullum spirituale conjugium dissolvitur at per translationem Episcopi solvitur Matrimonium spirituale, cuius dissolutio est de iure divino; & idem sine iusta causa ab Ecclesia fieri non potest, ut ostensum est sup. n. 63.

Accedit quòd Priores, cum in Ecclesiis Conventualibus per electionem Capitulorum suorum canonice fuerint instituti, nisi pro manifesta, & rationabili causa non sunt mutandi, ut text. in e. 2. in fine de statu Monachor. fortius ergo idem dicendum in Episcopo qui longe strictiori vinculo Ecclesiae est alligatus.

Ad secundum, id est, ad dictum Baldi, quòd omnia beneficia mundi sint manualia Papae. Respondetur quiddam sit in beneficiis inferioribus, de quibus consil. Felin. in e. Quia in Ecclesiis n. 42. de consil. & Ar. Pinel. in rñbr. part. 1. cap. 2. num. 30. vers. Altera inspectio, c. De rescriptis. Unde certè in Episcopatus dictum Baldi non procedere; quia cum his agatur de spirituali conjugio, cuius dissolutionem Deus suo iudicio reservavit, ut in superioribus probatum est; repugnat sacris regulis, ut Episcopi quasi manuales Capellani sint ad nutum amovibiles; & ita dictum Baldi limitant Caphal. cons. 97. sub num. 19. Cened. Canon. q. 22. n. 3. & ante eos Abb. in pract. q. 1. n. 15 col. 14. post. med. vers. Sic etiam limitandum est dictum Baldi, & c. Si gratia de rescriptis. in 6. non loquitur ubi Matrimonium esset contractum inter Praelatum & Ecclesiam; sed quando dispensatio fit ad tempus propter utilitatem personarum, quam Papa ex causa facere poterit, ut per Abb. loc. cit.

Glossa verò in d. e. Per Principalem 9. q. 3. tantum dicit Papam posse Episcopum deponere, sed non dicit, sine causa, prout et Doctores imponunt. Unde intelligi debet iuxta terminos illius textus, qui loquitur de translatione ex causa necessitatis, ut patet ibi Cum necesse fuerit, & ita illam glossam intelligit Card. in cons. 142. Panthum quassione num. 4. v. Item non est verum. Praeterea eadem glossa intelligi potest in dubio, cum scilicet non apparet, an Episcopos fuerit depolitus ex causa, nec ne; tunc enim Summus Pontifex praelumitur motus ex iusta causa, ut declarat Abb. in d. quass. 1. num. 15. col. 13. post. med. vers. Et sic iudicio meo.

Ad secundum respondetur negando consequentiam: nam contrarium argumentum hoc tantum concludit, ut sicut Romana Ecclesia dignitates fundavit, ita possit illas supprimere; & sicut Apostolicus instituit Episcopos, ita possit illos destituere. Sed hinc non licet inferre: Ergo haec fieri possunt pro libito voluntatis; cum in his iusta causa exigatur, ut in superioribus probatum est, & mox etiam patet. Et ad doctrinam Innocentii, de qua supra num. 46. respondetur ut infra num. 80.

Ad tertium respondetur primò, adducta in contrarium procedere de potestate absoluta, secundum quam potest Princeps jus tertii auferre pro libito voluntatis. Secus verò de potestate ordinata, & à iure regulata, ut declarat Gemin. cons.

80 conf. 8. num. 6. & 7. & cons. 53. in princip. vers. Qualem est potestas suprema, Alexan. cons. 216. num. 10. vers. Septimo Princeps lib. 2. Item praedicta procedunt quoad forum Ecclesiae militantis in quo non licet disputare de factis Papae. cap. Si quis suadente, §. Qui autem 17. q. 4. quia ipse de aliis iudicat, sed à nemine iudicatur, c. Si Papa 40. dist. At locus est quoad Deum, ut post Joan. de Lign. in Clem. Gratia de rescript. declarat Abb. in cap. Extirpanda, §. Qui verò num. 44. de praeb. ita intelligens doctrinam Innocentii in cap. Cum ad Monasterium num. 2. de statu Monachor. Dixi in cap. Ex parte, il. primo num. 61. de Cleric. non residen. Unde si praeter consuetudinem Romanorum Pontificum contingeret hic casus, ut Papa rem Clerico auferret, & daret alteri; aut quem beneficio privaret absque rationabili causa, quamvis iudicio Ecclesiae non esset subiectus, & beneficiato non liceret contradicere: tamen iniuste ageret, & quoad Deum non esset à peccato immunis, ut faceret glossa nostra in ver. Veri Dei, & egregie deducit Cardin. Zaharell. d. cons. 142. num. 2. & Abb. in scriptis citata quass. 1. num. 12. & seqq. addit Cardinalium distinctionem beneficiorum, ita esse intelligendum, ut evitetur inconveniens ne alicui fiat iniustitia. Sed & Roman. d. cons. 245. num. 15. vers. Eandem consulationem dicit non esse verum quod dicitur gloss. & DD. videlicet Papam posse omnia in beneficiis; quia debet intelligi si iusta causa concurrat, alias facta. Ratio praedictorum est, quia Summus Pontifex constitutus est à Deo non Dominus, sed dispensator bonorum Ecclesiae secundum illud Lucae 12. Quis potest fidelis esse dispensator, & pruden. quem constituit Dominus super familiam suam, cap. Non licet Papa & ibi Archid. Bellam. & DD. 12. quass. & docet S. Thomas in 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. ubi Cardin. Cajetan singulariter ait Nota tertio, quòd cum potestas Papa quoad res temporales Ecclesiae sit potestas non dominus, sed dispensator, ut in littera dicitur: consequens est, ut plenitudo potestatis Papalis circa bona Ecclesiae temporalia non exeat limites potestatis dispensativae, sicut in naturalibus plenitudo potentiae calefactiva non exeat limites potestatis calefactivae; & in Politicis plenitudo potestatis regiae non exeat limites regiae potestatis. Ac per hoc non potest Papa ad libitum donare res Ecclesiae, sed potest tanquam habens officium dispensativae potestatis, multò plus de eisdem dispensare, quam quicumque alius proximus Ecclesiae alicujus Praelatus. Haec ille. Idem docuit Utricus de Argentina Alberti Magni Auditor in sua Summa Theologiae, quem refert & sequitur Cardin. Tarrecc. & praepos. in cap. Lotorem 1. q. 1. Debet igitur Apostolicus esse fidelis & providus dispensator & ejus iudicium debet de vultu Dei prodire, ut in capite Ut nostrum, ut Eccles. benef. & cap. cum aterni de iur. test. & re iudic. lib. 6. & consequenter non licet ei res Ecclesiae, aut Beneficium Clerico auferre sine iusta, & rationabili causa. Ex alio etiam capite Card. in praesegat. cons. 141. dicit verum non esse, Papam sine causa posse quem privare Beneficio vel Episcopatu; nempe quia acceptans Beneficium sibi collatum videtur ex quasi contractu se obligare ad illius administrationem, c. Nisi cum eisdem, §. Verum, ibi Sponsam tuam, cui desigendo manum, apud extraneum te fide media copulasti. De renunc. Huiusmodi autem contractus non potest sine causa dissolvi, etiam per Principem, ut in e. 1. cum ibi notatis de probation. & sequitur Felin. in e. Q.uae in Ecclesiis num. 42. vers. Sed Dominus Card. de Constit.

Deinde respondetur ea, quae dicuntur de potestate Apostolica in beneficiis, videlicet Papa potest omnia & quare rotunda quadratis, potest efficere de albo nigrum, & de nigro album, sola voluntate est pro ratione & consilia, quae passim à Doctores inculcantur, posse quidem admitti in beneficiis inferioribus & in his, quae sunt de iure positivo, prout in specie loquitur Bald. d. cons. 477. lib. 1. At fecus dicendum est in Episcopatus; quia spirituale conjugium, quòd iure divino inter Episcopum & Ecclesiam constituitur, nulla humana potestate invito Episcopo dissolvi potest sine iusta causa, ut supra repetitum est, & ita declarat Abb. Caphal. & Cened. locis supra citatis n. 77.

Ad quartum respondetur retorquendo argumentum. Quoniam est inferiores Sacerdotes transferri possunt invitati; tamen ad hoc requiritur causa necessitatis vel utilitatis Ecclesiarum, ut probatur in iuribus in contrarium adductis & notat Archid. in cap. Episcopos de loco in fine 7. quass. 1. Ergo idem & multò fortius dicendum in translatione Episcopi.

Ad quintum & sextum eodem modo respondetur, exemplum in contrarium adducta habere locum tantummodo concurrente gravi causa, quae cessante Apostolica Sedes, nec duos Episcopos in uno Episcopatu constituit, nec duos Episcopos uni concedit, nec dispenfat super Matrimonio rato ut patet in locis ibidem citatis.

Ad septimum respondetur, naturam dispensationis hoc importare, ut fiat habita ratione ad bonum commune, ut Fagnan. in l. Lib. Decretal.

docet S. Thomas in 1. 2. qu. 97. art. 4. Ideoque nulla dispensatio fieri debet, nisi ad honorem Christi, vel utilitatem Ecclesiae, ut idem probat in 2. 2. quass. 88. art. 12. Unde si auferretur alicui Episcopatus sine causa communis utilitatis, vel necessitatis; haec non esset dispensatio bonorum Ecclesiae, sed dissipatio, ex notat per Archid. in e. Licet Canon. num. 3. de elect. lib. 6. Dixi in cap. Dilata in fine de tempor. ordin.

Ad ultimum respondetur, iura allegata retorqueri in contrarium; quia omnia probare translationem fieri posse ob Ecclesiarum necessitatem, vel utilitatem, non autem pro libito voluntatis, ut dictum est supra num. 72.

Venio ad secundum membrum, videlicet, cum Papa transferat Episcopum ex causa, & tunc subdistinguedi sunt duo casus. Primus est, cum Papa Episcopum transferat, quia vult eum honorare. Et hoc primo casu absolutum est translationem requirere consensum Praelati; quia intelligitur facta sub conditione, si Episcopus consentiat; ideoque ante illius ratificationem non vacat Ecclesia, ne quod ob gratiam eidem conceditur, in ipsius dispensationem retorqueretur, ut in reg. sexti. Quod ob gratiam, & in hoc primo casu procedit prima opinio, de qua supra num. 15. & rationes Joan. Monach. ibidem adductae à num. 16. & in his terminis loquuntur Joan. Ande. in d. e. Quod ob gratiam, & Calderem. cons. 56. circa finem num. 4. vers. Ad idem optine facit, quod est cons. 1. De translat. Praelator. Idem firmant Abb. in e. Cum nobis sub num. 5. circa fin. vers. Unde facit ista littera de elect. & in e. fin. num. 13. de postulat. Praelator. Prob. ad Joan. Monach. in e. Generali num. 11. & 12. eod. tit. lib. 6. Joan. de Selva de benef. 3. par. qu. 37. numer. 2. & Nota deest. 475. num. 7. par. 2. in rectoris, & ita ex facto in casu Episcopi Florentini in absentia ad Cardinalatum promoti, de quo supra num. 11. respondit Card. Zaharell. ut in ipsemet refert in d. e. fin. num. 10. in 14. qu. de postulat. Praelator. ubi etiam ait ita consuliisse Doctores Bononienses & Florentinos.

Ceterum haec conclusio eam patitur difficultatem, quòd translatio in gratiam solius translatis imputatur à sacris Canonibus, ut in cap. Scias Frater 76. qu. 1. & in aliis iuribus supracitatis numer. 72. Et merito, quia dissolutio spiritualis Conjugii, quam Deus suo iudicio reservavit: ut in capite proximo, supra eodem: requirit causam gravem, sicut requirit dissolutio Matrimonii carnalis non consummati; ut notatur in capite Ex publico de conversione Conjugali & Canonibus in translatione Episcopi, ubique mentionem faciunt necessitatis vel utilitatis Ecclesiarum, ut dictum est eodem numero 72. Quinimò inevitabilem necessitatem exigit textus in capite Sicut vir 7. quassione 1. & aliter tranlicus dicitur adulterium committere, ut ibi & in capite Sicut alterius, eodem causâ & quassione. Et quamvis Episcopus non nunquam transferatur ad Archiepiscopatum: hoc tamen non fit simpliciter in gratiam persone; sed ob majorem Ecclesiae utilitatem: ut est textus in capite Proximo infra eodem. Et haec est ratio cur dispensatur: ut possit transire ad majorem: non possit transire ad parvam, quia nimirum in majori consideratur major Ecclesiae utilitas: ut ibi deciditur. Cum igitur nulla translatio fieri possit nisi ex causa necessitatis vel utilitatis Ecclesiarum: non video quomodo possit constitui differentia inter translationem quae fit in gratiam persone & eam quae fit ex causa communis utilitatis vel necessitatis, ut in primo casu translatio requirat consensum translatis; in secundo autem non. Sed quia durum esset in practica recedere à communi opinione: Tu dic salvari posse dicta Doctores in eo casu in quo Papa transferat Episcopum non invitum: quod in dubio praesumitur secundum Calderem consilio 2. De translatione Praelati ad finem in illis verbis: donec aliter delectat Papa intentionem tunc enim est translatio fiat ex iusta causa utilitatis Ecclesiae, ut in capitulis sequentibus: tamen quia Papa vult etiam Episcopum honorare; & idem non intendit illum cogere ad transendum: idcirco non solvitur Episcopus à vinculo prioris Ecclesiae, nisi post consensum praestitum ad secundam. Atque ita Doctores dum dicunt translationem fieri in gratiam persone: non excludunt causam communis utilitatis: unde concludit in hoc primo casu, Ecclesiam non vacare ante ratificationem Episcopi, non ex defectu potestatis Papae; sed ex defectu voluntatis, quia scilicet non intendit Episcopum simpliciter & absolute transferre; sed sub conditione quatenus expressè vel tacite consentiat: ut probatum est supra num. 16.

Dixi tacite, quia ad hoc non requiritur consensus expressus; sed sufficit praesumptus ex scientia & acquiescentia, ut post Agidium Cremonensem concludit Joannes Andreas in capite Quod ob gratiam, numero 5. de regulis iuris in 6. de Abbas consilio 101. num. 4. versione Dum videtur sensisse, lib. 2.

Nec verum est quòd dictum est supra, num. 26. primam Ecclesiam per translationem non vacare ante adeptam potestatem secundam; imò enim vacatio inducitur eo ipso quòd

- 40 Declaratur, num. 79. & seq.
- 41 Papa potest Episcopum deponere etiam sine causa. Contrarium, num. 88.
- 42 Papa potest facere Praelatum ad tempus.
- 43 Papa praefertur in beneficiis habet plenitudinem potestatis.
- 44 Et solo potestatis est pro causa.
- 45 Declaratur, num. 79. usque ad num. 88.
- 46 Patriarchatus, Archiepiscopatus & Episcopatus Romanae sanctae Ecclesiae.
- 47 Desistat ad eum spectat, ad quem institutio.
- 48 Destruere potest qui illud condidit.
- 49 Imperator potest auferre rem privati & dare militibus in praemium.
- 50 Papa potest rem uni Ecclesiae auferre & dare alteri etiam sine causa, nec quisquam potest et dicere. Cur ita facit. Contrarium, num. 70. Declaratur, num. 79.
- 51 Beneficiatus nec habet dominium utile, nec directum; sed est constitutus procurator & administrator a Papa.
- 52 Sacerdotes etiam invitati possunt a suis Episcopis ex una ad aliam Ecclesiam transferri & num. 89.
- 53 Papa potest in uno Episcopatu duos Episcopos constituere, & num. 89.
- 54 Augustinus non successit, sed accessit Valerio adhuc viventi.
- 55 Papa potest concedere duos Episcopatus uni Episcopo: item plures unire & unum in plures dividere & num. 69. & 89.
- 56 Item potest dissolvere Matrimonium ratum, non consummatum & n. 89. & 93.
- 57 Item quandoque dissolvit Matrimonium consummatum.
- 58 Praelati sunt procuratores & dispensatores rerum Ecclesiae non domini.
- 59 Papa est principalis dispensator honorum Ecclesiae & num. 70. & 83.
- 60 Papam non posse transferre Episcopum invitum, nisi ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiarum, qui Auctores tenent.
- 61 Translationis iusta causa est inseparabilis resistentia populi etiam iniusta & n. 61.
- 62 Ecclesia universalis est unum corpus mysticum multorum Episcoporum concordia numeritate diffusum, cuius caput est Papa & n. 107.
- 63 Papa si videt membra Ecclesiae, id est, Episcopum inutilem esse ob persecutionem, quam patitur, debet illum amovere & ad aliam Ecclesiam transferre.
- 64 Papa in his que sunt de iure divino, non dispensat in casibus sibi permisis, nisi ex iusta & rationali causa.
- 65 Coniugium spirituale inter Episcopum & Ecclesiam est de iure divino, eiusque dissolutionem Deus suo iudicio reservavit.
- 66 Papa auctoritate quod fit, dicitur fieri auctoritate Dei, si ex iusta causa fiat.
- 67 Papa dicitur habere casibus arbitrium.
- 68 Nec pari hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris.
- 69 Deus non est auctor iniquitatis, sed omnia aut iusto iudicio facit, aut suo permisso ita fieri sinit.
- 70 Petri privilegium ceteras manet in Romano Pontifice, quatenus ex ipso fertur aequitate iudicium.
- 71 Papa non potest sine iusta causa Episcopatum dividere, Episcopa non consentiente.
- 72 Papa non est absolutus dominus bonorum Ecclesiae, sed dispensatur & n. 82.
- 73 Praelati honestatem non decet aliquem sine iusta causa a suis beneficiis amovere.
- 74 Translationis in materia semper iura ponderant iustam causam utilitatis, vel necessitatis Ecclesiarum.
- 75 Opiniones conciliatio circa translationem Episcopi invitati.
- 76 Sedes Apostolica in causis maioribus magna circumspicienda & maturitate procedere consuevit.
- 77 Translatio Monachi quid differat a translatione Episcopi.
- 78 Priori per electionem canonicam instituti, nisi pro manifestata & rationali causa non sunt mutandi.
- 79 Episcopos esse ad mutum anovibiles repugnat sacris regulis.
- 80 Depositi Episcopi in dubio, censetur facta ex iusta causa.
- 81 Princeps potest sine causa ius tertii auferre de potestate absolutam, non autem de potestate ordinaria.
- 82 Dissertare non licet de factis Papa.
- 83 Papa quomodo intelligatur habere liberam dispositionem in beneficiis & num. seq. usque ad num. 88.
- 84 Papalis potestatis plenitudo, quoad res temporales Ecclesiae non exit limites potestatis dispensative.

- 85 Papa tanquam habens apicem dispensative potestatis potest multo plus dispensare de rebus Ecclesiae, quam quicumque alius Ecclesiae Praelatus.
- 86 Iudicium eius debet de vultu Dei prodire.
- 87 Beneficium acceptum censetur ex quasi contractu se obligare ad illius administrationem.
- 88 Contractus sine causa dissolvi non potest etiam per Primum.
- 89 Papa an habeat aequalem potestatem in Episcopatibus, atque in beneficiis inferioribus.
- 90 Sacerdotes non possunt ad aliam Ecclesiam transferri invitati, nisi ex causa communis utilitatis, vel necessitatis.
- 91 Papa non dispensat super pluralitate Cathedralium, nec super Matrimonio rato & alii huiusmodi sine graui causa & num. 93.
- 92 Dispensatio nulla fieri debet, nisi ad honorem Christi, vel utilitatem Ecclesiae.
- 93 Translatio facta in gratiam Episcopi non inducit variationem Ecclesiae, nisi post consensum praesentium ad faciendam, usque ad num. 98.
- 94 Translatio in favorem soliti translati improbat & sacris Canonibus.
- 95 Dissolutio Matrimonii spiritualis, sicut & carnalis non consummatur, sine gravi causa fieri non debet.
- 96 Episcopus transiens ad aliam Ecclesiam sine iusta causa, dicitur adulterium committere & num. 109.
- 97 Dispensatus ad majorem curam non possit transire ad parem.
- 98 Translatio in dubio censetur fieri de Episcopo non invitato, & num. 120.
- 99 Translatio facta in gratiam Episcopi requirit illius consensum non ex defectu potestatis Papa, sed voluntatis.
- 100 Et sufficit consensus praesumptus.
- 101 Vacatio Ecclesiae inducit eo ipso, quod Episcopus translationi consentit etiam ante adeptam possessionem secunda.
- 102 In translatione duo extrema sunt consideranda.
- 103 Episcopatus vacant eo ipso, quod Episcopus ex causa transferatur invitatus, nec ad eum datur regressus.
- 104 Episcopus an contrahat spirituale coniugium cum Ecclesia, ad quam transferatur & num. seq. usque ad num. 118.
- 105 Matrimonium spirituale, sicut & carnale sine consensu contrahi non potest & num. 117.
- 106 Professio regularis ad sui validitatem requirit consensum qui ab Ecclesia suscipi non potest.
- 107 Vinculum fornicis est inter Episcopum & Ecclesiam, quod inter professum & religionem.
- 108 Voti solemnitas ex sola Constitutione Ecclesiae est inventa.
- 109 Ex translatione locus tantummodo variatur, non autem dignitas Episcopalis.
- 110 Locus vel sublimior, vel inferior non reddit Episcopum.
- 111 Episcopus durante vinculo prioris Ecclesiae non potest consentire alteri Matrimonio spirituali; aliud contingeret adulterium spirituale.
- 112 Translatio est modus providendi Ecclesiae, sicut electio.
- 113 Papa est sponsus Universalis Ecclesiae.
- 114 Translatio quoad primam Ecclesiam habetur pro mortua.
- 115 Ecclesia secunda dicitur viduata per obitum Episcopi ad eam translati.
- 116 Vidua esse non potest, quae virum non habuit.
- 117 Praelati qua ratione dicantur Ecclesiae sponsi.
- 118 Christus solus est proprius sponsus Ecclesiae.
- 119 Episcopus aequi absolutus a vinculo Ecclesiae per translationem, ac per effusionem, vel dispositionem.
- 120 Vir solutus a vinculo Matrimonii tam carnalis, quam spiritualis cogi non potest alteri nubere.
- 121 Episcopus an cogi possit casu, ut translationis ad secundam Ecclesiam consentiat.
- 122 Postulatus est beneficiari non possit praesentibus, tamen potest cogi, ut de volente fiat volenti, ibid.
- 123 Episcopus in dubio an cogatur transire, ubi non apparet an translatio fuerit facta ex causa necne & n. seq.
- 124 Causa praesumitur in Principe etiam in his quae competunt alicui de iure gentium, vel de iure divino, ubi solutum est dispensari.
- 125 Monachus per Papam translatus ad secundam Monasterium, an possit ad primum redire sine licentia Papae.
- 126 Translatio an censetur facta de Episcopo non invitato cum non apparet, an Papa processerit providendo, vel iubendo.

Quanto Episcopus, quia propria auctoritate de sua Ecclesia se transferat ad aliam, carebit utraque. Hoc dicitur & secundum mentem eius habet partes. Prima factum

narrat. Secunda aggravat, ibi, Non attendentes. Tertia puniunt, ibi, Ne autem. Nota primo, auctoritatem illam Matth. 19. videlicet: Quos

Quos Deus conjunxit homo non separet, esse intelligendam non tantum de Matrimonio carnali, ut in cap. Quos Deus, & cap. An quod 33. quast. 2. & in cap. Ad limina 30. quast. 1. & c. fm. sed etiam de Matrimonio spirituali, quod contrahitur inter Episcopum, & Ecclesiam, ut hic patet. Unde primo colligitur DD. (valere argumentum a Matrimonio carnali ad spirituale, cum utrumque sit de iure divino, & sicut vir, & cap. Sicut alterius 7. quast. 1. cap. Proxim. supra eod. & infra cap. seq. & cap. Quoniam frequenter, §. Porro, ut lite non contest. & hic notant Anton. de Butr. num. 2. & Ab. num. 1. Cyn. Salyc. & Legum. in Aut. Nisi rogati, Cod. Ad Trebell. de quo dic, ut notatur in cap. Cum apud de Sponsal. & per Joan. Andr. in cap. Tua eod. tot. Et videtur tres notabiles differentias, quas inter utrumque coniugium ponit idem Abb. in sua questione prima, quae incipit, Episcopus, & quidam Reitor col. 4. numer. 7. vers. Nec mirum si non ita facile solvitur. Imo videntur tres differentias cumulat Everard. in sua Centuria, in loco a Matrimonio carnali ad spirituale, & n. 10. usque in finem. Cave tamen ab octava differentia, quam ibi ponit, dicens: Matrimonium spirituale habere in se spiritualitatis habere, nec per illud gratiam conferri. Hac enim est heresis damnata a Tridentina Synodo sess. 24. de Sacramento Matrimon. can. 1. Si quis dixerit Matrimonium non esse vere, & proprie unum ex septem legis Evangelice Sacramentis a Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum, neque gratiam conferre, anathema sit. In eundem errorem incaute lapsa est glossa. in cap. cum in Ecclesia in ver. Benedictionibus habentiam infra de Simonia.

Secundo hinc Doctores colligunt, spirituale Matrimonium proprie non esse nisi inter Episcopum, & Ecclesiam suam; nam de Episcopis duntaxat auctoritatem praedictam intellexit Ecclesia; non autem de inferioribus Praelatis. Consert text. in cap. Requisitum de testam. ubi Quoniam non est tanta communitas inter Episcopum, & inter Capellam, Monasterium, seu alia sua loca, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralis, cui est spiritualis coniugium copulatum; & propterea dicunt Doctores solum Episcopum de iure communi habere jus deferendi anulum, ut in capite Clerici infra de vir. & honest. Clericor. & notat Butr. in cap. fm. num. 1. & 15. supra de postulat. Praelator. quia nimirum ipse est proprius sponsus Ecclesiae suae, ut in dist. cap. Sicut, ubi hoc late probat Turcurem. & obiectis respondet.

Idem docuit S. Thomas in 4. dist. 20. art. 4. q. 1. dicens, solum Episcopum proprie dici Praelatum Ecclesiae suae, & idem Episcopum solum quasi sponsam recipere anulum Ecclesiae. Et in 4. sentent. dist. 29. quast. 3. art. 3. in corpore, ubi ait per anulum significari Sacramenta fidei, quae Ecclesia desponsatur Christo: Episcopi enim sunt Ecclesiae sponsi loci Christi. Reliqui autem Praelati inferiores non sunt Sponsi Ecclesiae, nec cum eis proprie est Matrimonium spirituale, ut tenet Archid. in eodem cap. Sicut, Butr. in d. cap. fm. num. 15. & ibi etiam Abb. num. 5. licet inter eos sit quali Matrimonium, cum propter eorum morem Ecclesiae dicantur viduatae, ut in cap. Ne pro defectu, & in cap. Quia propter, & ibi glossa. 1. supra tit. proximo, latius dicitur Matrimonium, inter Rectorem, & Ecclesiam, ut inquit glossa. antepenultima in cap. Dudum, il. secundo supra de elect. & Innoc. in cap. Quoniam, §. 1. vers. Si vero infra, ut lite non contest. & latissime inter praedictam, & praedictam, ut in c. Accedens de praeb. & notat Butr. in d. cap. fm. num. 15. de postulat. Praelat.

Secundo nota ibi, non enim homo, sed Deus separatur. Factum a Papa censetur factum a Deo, cuius vicem Papa gerit in terris. Unde, ut notabiliter hic ait Hollenf. numer. 11. in ver. Vicem: Consultorium Dei & Papae unum & idem est sententium. Cuius dictum sequitur Jo. Andr. num. 3. in ver. Non enim, & Doctores hic, & valde extollit Abb. in praedict. quast. 1. num. 1. col. 2. vers. Hostien. vero, & probatur arg. a. 1. & 2. supra eod. & c. Romana in primo respon. de appell. lib. 6.

Unde inferitur, ut licet a vicario Episcopi ad Episcopum non admittitur appellatio, ut in c. 2. de Consecr. lib. 6. & d. c. Romana, ita nec licet appellare a Romano Pontifice ad Tribunal Christi. Ita Collectar. in c. Quae multoties de reg. jur. quem refert, & sequitur Praepos. in Summa 15. dist. n. 72. v. Ex determinatione praedicti articuli.

Ultimo nota, Episcopum non posse se ad aliam Ecclesiam transferre licet Romani Pontificis auctoritate. Rationem reddit textus in c. fm. supra de postulat. Praelat. & in c. Nisi cum primum in extremis verbis infra de renunc. videlicet: quia sine aligatus Ecclesiae liberum non habet abique Pa-

per permissione volatum, idque propter spirituale coniugium cum Ecclesia inicum, cuius dissolutionem omnipotens Deus suo tantum iudicio, & Romani Pontificis eius Vicarii reservavit, ut legitur in c. Proximo supra eod.

Quero, an Summus Pontifex possit Episcopum invitum ex una in aliam Ecclesiam transferre.

Hac investigatio plurimum prodelle potest ad dignoscendum, an Cathedralis Ecclesia vacet a tempore translationis factae per Papam; an vero a tempore acceptationis Episcopi translatis, qua de re fuit olim ardua questio in Episcopo Florentino in absentia ad Cardinalatum promoti ab Urbano VI. Nuceniz oblesso. Verbeatur enim in dubium, an Episcopatus vacaret a tempore, quo fuit pronuntiatus Cardinalis; an vero a tempore ratificationis dumtaxat, & Doctores fuerunt varii, ut refert Abb. in c. fm. n. 13. supra de postulat. Praelat.

Pro clarioi solutione questio potest dividi in duo membra. Primum est, an Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus possit transferri invitum ad alium Episcopatum. Secundum, an invitum transferri possit Episcopus iam consecratus.

Quoad primum membrum breviter concludendum est, Episcopum nondum consecratum non posse invitum transferri, prout in d. c. fm. concludunt Host. num. 1. vers. Et hoc intelligas, Joan. Andr. num. 2. vers. Quod intelligit de voluntarie consecrato, Butr. circa fin. vers. Aut est tantum confirmatus, & Abb. numer. 11. vers. Et hoc verum, & Philipp. Prob. ad Joan. Monach. in cap. Generali num. 39. de elect. lib. 6. Ratio est secundum eos, quia non potest invitum consecrari, sed factus est ut dignitatem codat, si consecrari renuit, ut in cap. Quoniam quidam 100. dist. 6. in d. c. Proximo, §. Sed neque supra eodem. Licet alias cedere non possit sine Papae licentia speciali, ut in d. c. Proximo. Idem docuit S. Thomas in 4. dist. 25. qu. 2. art. 1. q. 2. ubi ait, ad Episcopatum, ubi in Corpus Christi militicum accipitur potestas, requiritur actum suscipiens curam Pastoralis; & idem esse etiam de necessitate consecrationis Episcopalis, ut suscipiens usum rationis habeat. Consert text. in cap. Majores §. fin. de baptis. ubi est expressum praecise coacto characterem non imprimi, qui tunc characterem Sacramentalis imprimi operatio, cum obicem voluntatis contraria non invenit obilitentem.

Quoad secundum, an scilicet Romanus Pontifex possit invitum transferre Episcopum iam consecratum. Gravis est difficultas, & Doctores in varias opiniones scinduntur. Prima opinio est eorum, qui putant Papam absolute non posse Episcopum invitum transferre, cui videtur adhaerere Joan. Monach. in c. Generali n. 10. vers. Sed quarto de elect. lib. 6.

Pro hac opinione adducitur primo, quia etiam per translationem Episcopus abluatur a vinculo prioris Ecclesiae, ut est moris & iuris, ut in d. cap. fm. & in c. Proximo, §. Sicut supra eodem; tamen huiusmodi absolutio non est pura, sed conditionalis, id est, si Episcopus consentit. Quod licet probatur secundum Joan. Monach. ubi supra, nam Matrimonium spirituale sicut carnale initiatur, formatur, & consummatur, capite Proximo infra eodem. Et quomodum initiatu consentu eligentium & electi, adeo ut sui electio acquiratur, licet iuris executio regulariter non tribuatur, ut notatur in cap. Quanto 63. dist. cap. Nelli, & cap. Qualiter supra de elect. eodem modo dissolvitur ex dissensu arg. l. 1. & 2. c. Quando lic. ab empt. dist. 1. Atque ita non solvetur Episcopus a vinculo prioris Ecclesiae, nisi post consentium praestitum ad secundam. Et hoc Joan. Monach. testatur se vidisse pluries in Curia declarari. Et est ratio secundum eum, quia nemo invitus tenetur crescere, c. Ubi ista reliqua 74. dist. Et nemo invitus contrahit, nec invitum contractum iam invitum dissolvit, l. Sicut, cap. de action. & obligat. l. invitum, cap. de contrah. empt. Ergo in his semper subintelligitur conditio si placuerit. Id quod exemplo etiam suaderi potest; nam dos non potest esse sine matrimonio, l. 3. cod. De jur. dot. Quomodum nec acquiescit secunde sponsae spiritualis absque liberatione a prima, arg. cap. 2. & 4. infra de secund. nupt. Sed in primo casu quantumcumque promissio dotis sit pura, subintelligitur conditio, si nuptiae fuerint subsecutae, l. Sispulationem. & l. plerumque, §. Si ante, De iure dot. l. Ex eo tempore, ff. de militar. testam. Ergo similiter translatio quantumcumque pura intelligitur sub conditione, si nuptiae cum secunda fecuta fuerint, arg. l. Legatarium in 2. responso, ff. De legat. 1. & cap. Si qui Episcopi 92. dist. Negue oblat textus in l. in fine, ff. De honor. possid. ex testam. milit. quia intelligitur sub eadem conditione, si accesserit consensus translatis: sic videmus rem donatam acquiri donatario, sed non irrevocabiliter, quia potest illam resipueri, c. Si tibi absentis de praeb. lib. 6. Sic etiam videmus in legato, quod est donatio, ut Injlit. de legat. in princ. Cuius dominium a mortuo testatoris transit recta via ad legatarium. A Titio, ff. De fuit. l. Cum pater, §. Surdo ff. De leg. 2. & tamen hoc etiam

17 Pontificalia habentia mixturam jurisdictionis vel officii Episcopos exercere non possunt in loco exempto suae Diocesis.

18 Quid sit. Sine Pallio & Sandaliis potest Archiepiscopus celebrare. Hoc dicit Joan. An. Bald. Butr. Card. Anchar. Imol. Abbas & Joan. de Anan. Pallium est Pontificale Archiepiscopi, cap. Nisi supra eodem, & post Paulum de Eleaz. notat Anchar. in Clem. 2. num. 3. vers. circa usum Pontificalibus de privileg. Et Sandalia sunt calcemata purpurea vel depicta, quibus utuntur Episcopi, ut dicit Petr. de Sampson & post eum Joan. Andr. hic num. 2. Bellam. in princip. & Abb. num. 1. Alibi dicuntur Compagi, ut in cap. nonnulli §. Compagis 93. distinct. & dicit ibi gloss. Compagos esse sandalia, seu caligas Episcoporum. Dividitur in duas partes. In prima decisa consultatio. In secunda responsio ibi, Inquisitiani.

19 In textu ibi, In aliena Diocesi. Nota Archiepiscopum posse celebrare sine pallio & sandaliis etiam in Diocesi aliena, quod intelligit gloss. 1. de licentia Episcopi Diocesani, alias secus, quia non debet ponere calcem in messum alienam, c. Scriptum est 6. q. 3. cap. Nullus primus 9. q. 2. & concordant Vincent. & Tancred. hic relati ab Hostiens. in princip. Privatim vero, ut subdit gloss. celebrare potest etiam sine licentia, ut cap. tua de Cleric. Pergr. & Diocesanus debet illum invitare, c. Episcopi vel Presbiteri 7. q. 1. Atque ita sentit gloss. Archiepiscopum non posse in Diocesi aliena celebrare publice, vel solemniter sine Diocesani licentia. Sed Innocentius hic in princip. in ver. aliena, dicit Episcopos in Diocesi aliena etiam de licentia Diocesani celebrare, non uti Pontificalibus, nisi super hoc sint privilegiati. Allegat c. ad supplicationem de renunciat. & pro opinione Innoc. fortiter facit text. in Clem. 2. de privileg. in quantum ex privilegio Archiepiscopi & Episcopi usum Pontificalium concedit in locis exemptis, ex qua deducitur, ut sine speciali juris permissione non possunt illis uti, ut ibi per Anchar. in 2. notat. Et si non possunt in locis exemptis suae Provinciae, vel Diocesis, multo minus extra ipsam. Præterea ibi expressè habetur usum Pontificalium competere Archiepiscopo intra Provinciam & Episcopo intra Diocesim: ergo non extra. Verum Hostiens. hic in princip. in eodem ver. In aliena, tenet etiam in Pontificalibus & sine licentia Diocesani posse Episcopum jure suo celebrare, sicut servat consuetudo, & etiam predicare, nisi specialiter prohibeatur, remittens ad notata in c. cum sit in iuncto infra de hæretic. Sed gloss. magna circa finem in Clement. 2. privi. reducit illas opiniones ad concordiam hoc modo, videlicet aut loquimur de simpliciter usum Pontificalium absque mixtura jurisdictionis vel officii, puta celebrando vel predicando: & hoc casu vera sit opinio Host. ut scilicet sine licentia uti possit, nisi prohibeatur, ut ipsemet declarat loco cit. Aut loquimur de pontificalibus cum mixtura jurisdictionis, vel officii puta ordinando, degradando, excommunicando, vel similia faciend. & tunc sit vera opinio Innocentii, ut talia exercere non possit, ut 9. q. 3. per totam. Si tamen circa illorum exercitium haberet licentiam Diocesani, tunc uti possit Pontificalibus secundum glossam & in hoc differunt pontificalia à pallio, quo non uteretur Archiepiscopus in aliena Provincia etiam de licentia illius, ad quem spectat, nisi super hoc esset privilegiatus, c. ex tuarum supra eod. Strictior est enim usus Pallii, quam Pontificalium, ut ibidem patet, & in c. 1. & 2. & c. ad honorem supra eodem, & declarat gloss. præleg. in d. Clement. 2. ubi etiam Anchar. n. 3. in fine.

20 Ceterum istas opiniones partim sustulit & partim declaravit jus novissimum Concilii Tridentini sess. 6. c. ultim. quo statutum est, ut nulli Episcopo liceat cuiusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diocesi exercere, nisi de Ordinarium loci expressa licentia & in personas eidem Ordinarium subiectas tantum; & si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso jure suspensi. Nam qua parte hoc decretum prohibet exercitium Pontificalium in alterius Diocesi nisi de Ordinarium licentia, videtur reprobasse opinionem Hostiensis adstruentis, id licere sine licentia Diocesani: nisi dixeris Concilium posse intelligi, de exercitio illorum Pontificalium, quæ habent mixturam jurisdictionis, ut innuunt illa verba: In personas eidem Ordinarium subiectas. Necnon illa: sic ordinati ab executione ordinum, &c. Quæ quidem Pontificalia etiam Hostien. censuit exerceri non posse in Diocesi aliena. Dum verò Concilium permittit de licentia Ordinarium exercitium Pontificalium etiam ordinando, aperte sustulit opinionem Innocentii, quatenus asseruit, nec de licentia Diocesani Episcopum posse huiusmodi Pontificalia exercere in Diocesi aliena, nisi specialiter super hoc sit privilegiatus. Demum in eisdem verbis: & in personas eidem Ordinarium subiectas. Concilium declaravit opinionem glossæ, videlicet ut possit quidem Episcopus exercere Pontificalia etiam excommunicando & ordinando de licentia Diocesani;

21 Videtur respondendum posse. Nam de jure communi, etsi controversum sit inter Doctores, an Episcopus possit celebrare in Pontificalibus extra Diocesim sine licentia Diocesani loci, cum Innocent. hic putet non posse, Hostiensis verò sentiat oppositum, ut fuisse ostensum est supra num. 9. & Hostiensis opinionem communiter videantur sequi DD. in Clem. 2. de privileg. artellanus ad observari ex contentudine, quando Episcopus utitur Pontificalibus sine ulla mixtura jurisdictionis, vel officii, ut post gloss. ibi in ver. Etiam celebrare, notat Paulus Eleazar. & Petr. de Anchar. num. 7. Joan de Imol. num. 12. Abbas num. 4. & ceteri omnes. Tamen nullus dubitat, quin Episcopus in loco suæ Diocesis exempto possit in Pontificalibus absque illius licentia celebrare. De hoc enim ex textu expressis in dist. Clem. 2. §. Simili de privileg. Nam cum textus in principio indidit Archiepiscopo, ut in locis suæ Provinciae exemptis possit Pontificaliter celebrare, postea subiungit, simili modo, & cetera, ut innotuit illa verba, simili modo; & ponderat gloss. magna in prin. Imol. num. 12. & Pontificas de Vitalibus num. 13. & 17. Et ratio est, quia cum hæc celebratio in Pontificalibus respiciat honorem, præminentiam, non autem jurisdictionem, conceditur, & Episcopo intra suam Diocesim in loco etiam exempto propter reliquias præcedentis subiectionis ante exemptionem, quæ multum operatur, arg. 1. Cum quis, §. Primo. ff. De solationis, l. Servos, Cod. De questionibus, & notat Vital. in dicta Clement. num. 4. Neque propterea violantur exemptorum privilegia, quæ salva manent in ceteris absque eo, quod ex tali celebratione aliquid juris acquiratur Episcopo in præjudicium exemptorum, ut habetur expressè in d. Clem. in fin. & notat Vital. ibidem num. 27.

22 Et in hac facultate Episcopo competenti de jure ut possit Missam Pontificaliter celebrare in locis suæ Diocesis exemptis includitur etiam facultas sermonem habendi ad populum, & predicandi, ut aperte supponitur per Vital. ibid. num. 69. & satis colligitur ex dicta gloss. magna, ubi loquens de nudo usui Pontificalium absque jurisdictione ita exemplariter, scilicet Missam celebrando & predicando, eamque ibi sequuntur omnes Doctores.

23 Nec obstat si dicatur hæc quidem esse vera de jure communi, sed diversum juri inducendum esse decreto Tridentini Concilii in d. c. 5. sess. 6. quo prohibetur Episcopo Pontificalia in alterius Diocesi exercere sine licentia Ordinarium loci, ut fufius dictum est supra num. 9. Nam loca exempta, etsi sint in Diocesi, censentur tamen, ut loca extra Diocesim existentia, ut notat Petr. de Ubold. in tract. de Canon. Episcop. & Parochial. cap. 6. quæst. 4. num. 11. ubi ait Monasterium exemptum in Diocesi existentem æquiparari Monasterio existentem extra Diocesim. Si igitur Concilium prohibet exerceri Pontificalia extra Diocesim: Ergo prohibere censetur etiam in locis exemptis quæ æquiparantur locis extra Diocesim existentibus. Hoc inquam non obstat, non respondetur loca exempta, etsi non dicantur de Diocesi, esse tamen in Diocesi, ut probatur in c. Cum Episcopus, ubi, in quolibet loco suæ Diocesis non exempto de off. ord. lib. 6. & in d. Clem. 2. de privileg. ubi hoc tenent Zenzel. & Iap. Abb. num. 2. & post eos Petr. de Anchar. in prin. & Card. in §. Similis in 4. quæst. Abb. in c. Apostolica num. 3. de donation. Rota dec. 207. num. 2. par. 2. divers. Ideoque huiusmodi loca exempta reputantur extranea, seu extra Diocesim quoad jurisdictionem contentiosam, cum non subint jurisdictionem Episcopi, sed non quoad ea que sunt voluntaria jurisdictionis, ut post Guil. de Monte Laudum. notat Imol. in præleg. Clem. 2. num. 3. super gloss. in ver. Circa, & ibidem Vital. n. 31. ubi ait in locis exemptis non posse Episcopum exercere potestatem, & iudicium, sed bene posse uti insigniis honoris, & devotionis; ut in d. Clem. 2. Sic ergo ea regula quod locus exemptus æquiparatur loco extra Diocesim non est indistinctè vera, sed tamen quoad certos effectus, ut optime deducit Felia. in c. Gratian. num. 2. in fin. de off. ord. & ad propositum questionis nostræ æquiparatio procedit quoad jurisdictionem, quam Episcopus exercere non potest in locis suæ Diocesis exemptis licet

24 Regulares residentes Episcopo exercere volenti Pontificalia in eorum Ecclesiis non ab ipso Episcopo, sed ab eorum Superioribus Regularibus sunt compellendi.

25 dimumdo tamen id faciat in personas eidem Ordinarium subiectas. Et quod dixit Concilium de exercitio Pontificalium in alterius Diocesi, idem intelligas in locis que nullius Diocesis esse dicuntur, ut scripsi in c. Nullus n. 52. de Parochiis, & adde que habentur in c. 2. sess. 14.

26 Nunc quæro, an Episcopus in Ecclesiis Monasteriorum exemptorum intra suæ Diocesis fines existentium, invitatis eorumdem Ecclesiarum Regularibus in Pontificalibus celebrare; ac predicare possit.

27 Videtur respondendum posse. Nam de jure communi, etsi controversum sit inter Doctores, an Episcopus possit celebrare in Pontificalibus extra Diocesim sine licentia Diocesani loci, cum Innocent. hic putet non posse, Hostiensis verò sentiat oppositum, ut fuisse ostensum est supra num. 9. & Hostiensis opinionem communiter videantur sequi DD. in Clem. 2. de privileg. artellanus ad observari ex contentudine, quando Episcopus utitur Pontificalibus sine ulla mixtura jurisdictionis, vel officii, ut post gloss. ibi in ver. Etiam celebrare, notat Paulus Eleazar. & Petr. de Anchar. num. 7. Joan de Imol. num. 12. Abbas num. 4. & ceteri omnes. Tamen nullus dubitat, quin Episcopus in loco suæ Diocesis exempto possit in Pontificalibus absque illius licentia celebrare. De hoc enim ex textu expressis in dist. Clem. 2. §. Simili de privileg. Nam cum textus in principio indidit Archiepiscopo, ut in locis suæ Provinciae exemptis possit Pontificaliter celebrare, postea subiungit, simili modo, & cetera, ut innotuit illa verba, simili modo; & ponderat gloss. magna in prin. Imol. num. 12. & Pontificas de Vitalibus num. 13. & 17. Et ratio est, quia cum hæc celebratio in Pontificalibus respiciat honorem, præminentiam, non autem jurisdictionem, conceditur, & Episcopo intra suam Diocesim in loco etiam exempto propter reliquias præcedentis subiectionis ante exemptionem, quæ multum operatur, arg. 1. Cum quis, §. Primo. ff. De solationis, l. Servos, Cod. De questionibus, & notat Vital. in dicta Clement. num. 4. Neque propterea violantur exemptorum privilegia, quæ salva manent in ceteris absque eo, quod ex tali celebratione aliquid juris acquiratur Episcopo in præjudicium exemptorum, ut habetur expressè in d. Clem. in fin. & notat Vital. ibidem num. 27.

28 Et in hac facultate Episcopo competenti de jure ut possit Missam Pontificaliter celebrare in locis suæ Diocesis exemptis includitur etiam facultas sermonem habendi ad populum, & predicandi, ut aperte supponitur per Vital. ibid. num. 69. & satis colligitur ex dicta gloss. magna, ubi loquens de nudo usui Pontificalium absque jurisdictione ita exemplariter, scilicet Missam celebrando & predicando, eamque ibi sequuntur omnes Doctores.

29 Nec obstat si dicatur hæc quidem esse vera de jure communi, sed diversum juri inducendum esse decreto Tridentini Concilii in d. c. 5. sess. 6. quo prohibetur Episcopo Pontificalia in alterius Diocesi exercere sine licentia Ordinarium loci, ut fufius dictum est supra num. 9. Nam loca exempta, etsi sint in Diocesi, censentur tamen, ut loca extra Diocesim existentia, ut notat Petr. de Ubold. in tract. de Canon. Episcop. & Parochial. cap. 6. quæst. 4. num. 11. ubi ait Monasterium exemptum in Diocesi existentem æquiparari Monasterio existentem extra Diocesim. Si igitur Concilium prohibet exerceri Pontificalia extra Diocesim: Ergo prohibere censetur etiam in locis exemptis quæ æquiparantur locis extra Diocesim existentibus. Hoc inquam non obstat, non respondetur loca exempta, etsi non dicantur de Diocesi, esse tamen in Diocesi, ut probatur in c. Cum Episcopus, ubi, in quolibet loco suæ Diocesis non exempto de off. ord. lib. 6. & in d. Clem. 2. de privileg. ubi hoc tenent Zenzel. & Iap. Abb. num. 2. & post eos Petr. de Anchar. in prin. & Card. in §. Similis in 4. quæst. Abb. in c. Apostolica num. 3. de donation. Rota dec. 207. num. 2. par. 2. divers. Ideoque huiusmodi loca exempta reputantur extranea, seu extra Diocesim quoad jurisdictionem contentiosam, cum non subint jurisdictionem Episcopi, sed non quoad ea que sunt voluntaria jurisdictionis, ut post Guil. de Monte Laudum. notat Imol. in præleg. Clem. 2. num. 3. super gloss. in ver. Circa, & ibidem Vital. n. 31. ubi ait in locis exemptis non posse Episcopum exercere potestatem, & iudicium, sed bene posse uti insigniis honoris, & devotionis; ut in d. Clem. 2. Sic ergo ea regula quod locus exemptus æquiparatur loco extra Diocesim non est indistinctè vera, sed tamen quoad certos effectus, ut optime deducit Felia. in c. Gratian. num. 2. in fin. de off. ord. & ad propositum questionis nostræ æquiparatio procedit quoad jurisdictionem, quam Episcopus exercere non potest in locis suæ Diocesis exemptis licet

30 sicut nec in locis extra Diocesim, ut cap. Luminoso 18. quæst. 2. & d. cap. Cum Episcopus de off. ord. lib. 6. Sed non quoad insignia honoris, quæ potest deferre, & eis uti ubique in sua Diocesi, etiam in loco exempto, ut habetur in fufius citata Clem. 2. de privileg. & propterea dum Concilium Tridentinum in d. c. 5. sess. 6. prohibet ne in aliena Diocesi Episcopus Pontificalia exerceret, censetur etiam prohibere ne illa exerceret in locis exemptis si illa Pontificalia habeant mixtionem jurisdictionis vel officii ut si ordinet, degrade, excommunicet: vel similia faciat: nam quoad prædicta vera est æquiparatio, ut locus exemptus perinde habeatur, ac si esset extra Diocesim. Secus autem est si tamen Pontificalibus utatur predicando, & Missam celebrando, quia tunc quoad hæc insignia absque jurisdictione locus exemptus non æquiparatur loco existentem extra Diocesim, ut elicitur ex gloss. magna in eadem Clem. 2. & fufius dictum est supra n. 6.

31 Quibus accedit, quod Concilium non sine misterio usum est illis verbis: Nulli Episcopo liceat Pontificalia exercere in alterius Diocesi, nec dicit extra Diocesim, innuens propterea se noluiffe prohibere, quin Episcopus exerceret Pontificalia in locis exemptis: nam etiam illa loca exempta dicerentur esse extra Diocesim secundum opinionem Imole in d. Clem. 2. n. 3. tamen non dicuntur esse in aliena Diocesi ea: & sic Episcopus in eis Pontificalia exer cens non potest duci in alterius Diocesi ea exercere; & tunc non habet locum prohibitio Concilii.

32 Id tamen est animadvertendum, quod si exempti indelicet restiterint Episcopo, quominus in eorum locis Pontificalia exerceret, non poterunt propterea ab eodem Episcopo, puniri, sed ipsum oportebit agere coram superiore exemptorum, ut eos cogat permittere: arg. c. nullus de jurepatron. & tradunt in d. Clem. 2. Lapus n. 3. Card. in §. Sic tamen n. 5. & reliqui omnes.

33 Advertitur hoc procedere jure communi in defectu. Verum ex Decreto Sacre Congregationis Episcoporum, & Regularium conceditur Episcopo facultas contra eos hoc casu procedendi ad censuras, & penas Ecclesiasticas. Decreti tenor talis est.

Decet Episcopis, pro eo, quo in Ecclesia Dei excellant,

Dignitatis gradu, in quocumque suarum Diocesis loco, quatinus ubi Pontificalia exercere, aut Pontificalibus adesse, & assistere contingit cum quam par est, reverentiam & honorem debito auditum, & ornatum exhiberi. Quare non sine gravi animi commotione, & nonnullis Regularibus, vana quorundam immunitatem, & privilegiorum prætextu, Episcopi in eorum Ecclesiis Pontificalibus interfessentibus, non modò remissè in eis supra locum Episcopalis solis Baldachinum erigere, verum etiam ausu fuisse. Atque ideo Sacr. Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, factò verbo cum Sanctiss. D. N. Clemente VIII. ac de Sanctitate sua speciali, & expresso mandato, hoc præstatu Decreto perpetuis futuris temporibus valituro declaravit, statuit, dicitur, & mandat, ut de cetero Episcopi, ubi tam ex consuetudine, & privilegio, quam ex Sacrorum Canonum Constitutionibus, & Pontificali Romano præscripto, aut alio jure Pontificalia exercere aut Pontificalibus paramenti cum Mitra, vel extra sola cappa induti in quibusvis Regularium tam Mendicantium, Monachorum etiam Cassinensium, Clericorum, Presbiterorum, & casuvis alterius Ordinis, Religionis Militiæ, Societatis, aut Congregationis Ecclesiæ interesse possint, ipsi Regulares quoties opus fuerit, teneantur ibi, & debeant in loco ad Solium Episcopi constituendum opportuno, & congruo Baldachinum attollere. Eis autem id facere negligentiibus, aut volentibus, licet etiam Episcopi illud apportari, & in quacumque eorum Regularium, aut alia quocumvis exempta Ecclesia, supra Episcopale solium, seu Pontificale baldachinum erigi facere, atque sub eo sedere, & stare, quemadmodum in prædictis Cathedralibus eorum Ecclesiis stare, & sedere solent, eo tamen dumtaxat tempore, quo Pontificales ejusmodi functiones exercerint, vel dum actus ipse, cui Pontificalibus aderunt, peragatur. Si qui verò Regularium hæc declarationi statuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, scient se ab istis Episcopis ad id per censuras, & penas Ecclesiasticas hujus Decreti virtute cogi, & compelli posse, aliisque sanis tam spiritualibus, quam temporalibus arbitrio Summi Romani Pontificis subiacere, & obnoxios fore nonnullis, &c. Roma die 10. Junii 1603.

34 sicut nec in locis extra Diocesim, ut cap. Luminoso 18. quæst. 2. & d. cap. Cum Episcopus de off. ord. lib. 6. Sed non quoad insignia honoris, quæ potest deferre, & eis uti ubique in sua Diocesi, etiam in loco exempto, ut habetur in fufius citata Clem. 2. de privileg. & propterea dum Concilium Tridentinum in d. c. 5. sess. 6. prohibet ne in aliena Diocesi Episcopus Pontificalia exerceret, censetur etiam prohibere ne illa exerceret in locis exemptis si illa Pontificalia habeant mixtionem jurisdictionis vel officii ut si ordinet, degrade, excommunicet: vel similia faciat: nam quoad prædicta vera est æquiparatio, ut locus exemptus perinde habeatur, ac si esset extra Diocesim. Secus autem est si tamen Pontificalibus utatur predicando, & Missam celebrando, quia tunc quoad hæc insignia absque jurisdictione locus exemptus non æquiparatur loco existentem extra Diocesim, ut elicitur ex gloss. magna in eadem Clem. 2. & fufius dictum est supra n. 6.

35 Quibus accedit, quod Concilium non sine misterio usum est illis verbis: Nulli Episcopo liceat Pontificalia exercere in alterius Diocesi, nec dicit extra Diocesim, innuens propterea se noluiffe prohibere, quin Episcopus exerceret Pontificalia in locis exemptis: nam etiam illa loca exempta dicerentur esse extra Diocesim secundum opinionem Imole in d. Clem. 2. n. 3. tamen non dicuntur esse in aliena Diocesi ea: & sic Episcopus in eis Pontificalia exer cens non potest duci in alterius Diocesi ea exercere; & tunc non habet locum prohibitio Concilii.

36 Id tamen est animadvertendum, quod si exempti indelicet restiterint Episcopo, quominus in eorum locis Pontificalia exerceret, non poterunt propterea ab eodem Episcopo, puniri, sed ipsum oportebit agere coram superiore exemptorum, ut eos cogat permittere: arg. c. nullus de jurepatron. & tradunt in d. Clem. 2. Lapus n. 3. Card. in §. Sic tamen n. 5. & reliqui omnes.

37 Advertitur hoc procedere jure communi in defectu. Verum ex Decreto Sacre Congregationis Episcoporum, & Regularium conceditur Episcopo facultas contra eos hoc casu procedendi ad censuras, & penas Ecclesiasticas. Decreti tenor talis est.

Decet Episcopis, pro eo, quo in Ecclesia Dei excellant,

DE RENUNCIATIONE.

Alexander III. Episcopo Verulano.

CAPUT III.

EX transmissa relatione Abbatis Sancti N. de Ceparano, nostris est auribus intima tum, quod P. Rubeus Clericus, dum infirmitate laboraret apud Monasterium Sancti Salvatoris, sibi petiit Habitum Monasticum indulgeri: qui recuperatâ postmodum sanitate, ad Monasterium illud gratia complendi votum accessit, & ibidem moram aliquidulam faciens, ea, quæ prædictæ Ecclesiæ Sancti N. contulerat, sibi fecit restituere: nunc autem mutato animo laborat, ut restituatur in Ecclesia subradicta Verum quoniam jam dicta Ecclesia ab eo soluta dignoscitur, ex quo ea, quæ sibi contulerat, ad petitionem suam resignavit eidem: Mandamus, quatenus (si res ita se habet) prædictum Abbatem & socios ejus ad receptionem P. nulla ratione compellas invitos: nec à populo Ceparano compelli permittas: hortari tamen eos poteris, ut illum non tantum unum de Ecclesia, sed quasi de novo recipiant in locum, & in fratrem.

SUMMARIUM.

- 1 Renunciatio beneficio suo expressè, vel tacitè illud recipere non potest.
2 Abbatem ex consuetudine alicubi dicuntur Rectores Ecclesiarum secularium.
3 Et alibi recipiuntur Abbates seculares.
4 Et multis in locis Consules, & Rectores artium Abbates appellantur.
5 Sed Abbas propriè est caput Monasterii Monachorum.
6 Infirmitas potest vocare, & profiteri, nisi sit extra mentem.
7 Renunciatio beneficio intelligitur eo ipso, quo quis anseri bona collata Ecclesia, in qua est beneficiatus, & hæc Fagnan. in l. Lib. Decretal.

- 8 bitum probationis assumit, licet professus non sequatur, & num. 8.
9 Et quid post Concilium Tridentinum, n. 9.
10 Intellectus cap. beneficium de Regular. lib. 6.
11 Clericus bonus à se collata Ecclesia, in qua est beneficiatus anferre potest, & secum in Monasterium transferre.
12 Privatus beneficio, & postea noviter receptus non recuperat primam juram.
13 à privatione ad habitum non datur regressus, & n. 13.
14 Fallit si habitus non est omnino extinctus, sed tantum velatus dist. n. 12.
15 Jus renunciatione scriptum non reviviscit.

Ex transmissa. Qui renunciavit Beneficio suo expressè vel tacite, illud repetere non potest: hoc dicit secundum Antonium de Butrio & Joannem de Imola; sed Abbas antiquus summabat sic: Qui ad sui petitionem licentiarum tranlit ad aliam Ecclesiam, jus perdit quod habebat in prima. Dividitur in duas partes: prima ponit querelam; secunda providet ibi: *Verum quoniam.*

Nota primò ibi: *Abbas de Ceparano*, Prælatos seu Rectores Ecclesiarum secularium alicubi appellari Abbates; nam iste Abbas non erat Monachus, quia Ecclesia erat secularis; non autem Regularis, ut in glossa prima & Laurentius dicit se ita didicisse à Clericis illius Ecclesie, ut hic refert Joannes Andreas, num. 13. Undè Innocentius in principio exponit verbum *Abbas*, scilicet Clerici secularis. Idem Hostiensis in principio Dominus, id esse iuxta consuetudinem Metropolitanæ Civitatis in qua Rectores secularium Ecclesiarum vocantur Abbates, secundum Goffredum vel iuxta consuetudinem aliarum Ecclesiarum in quibus Abbates Seculares reperiantur, ut est Abbas Sancti Felicii Valentini; & Abbas Claromontensis & in Hispania sunt multi tales, Joannes Andreas, dicto numero 13. dicit hoc esse vulgare Apulorum, Catalanorum & Hispanorum. Nec mirum, quia etiam Confules & Priores Artium multis in locis Abbates appellantur. Alciat. in lege *Collegarum*, ff. de verborum significatione. Item in Arragonia Rectores dicuntur Abbates & eorum uxores dicuntur Abbatissæ, Cardinalis in Clementina *Attendentes*, §. *Statutum* in §. *quæstione de statu Monachorum*. Verum hæc nuncupationes improprie usurpantur, quia Abbas proprie est Caput Monasterii Monachorum, ut §. *quæstione 2. per totam*, capite *Cum ad Monasterium*, infra de statu Monachorum. Collegium Paduense, consilio 2. num. 26. & sequentibus post consilia Cardinalium, ubi plura de antiquitate Abbatum & Monachorum, de quo etiam per Caccialupam consilio 10. numero 5. & sequentibus post Consilia ejusdem Cardinalis.

Secundò, nota ibi: *Diam infirmitate laboraret*, per corporis infirmitatem non impeditur actum voti vel professionis; & sic validum est votum in infirmitate emissum, nisi tanta sit morbi vis; ut mentis alienationem inducat: ut c. *Sicut nobis* & ibi dixi n. 22. infra de regular. & in c. fin. de success. ab intestato; & hic notant Host. in princ. in ver. *Infirmitate*, Joannes Andreas, num. 4. Butrius & Ab. in 2. notabili. Quippe metus mortis, sive proveniat ab intrinseco & causis naturalibus; sive ab extrinseco & causis liberis: nunquam irritat professionem, nisi fuerit incurtus ad professionem extorquendam, juxta terminos, capite primo infra de his que vi metus causis, ut fusiè probavi in capite *Si quis*, num. 81. & 82. infra de Regularibus.

Tertio, nota ibi: *Sibi petit habitum Monasticum indulgeri*. Quod eo ipso quod quis habitum probationis assumit & auferit bona à se collata Ecclesie in qua est Beneficiarius: censetur Beneficio renunciare, nec potest illud repetere: licet professionem non emittat, de quo est casus notabilis & apertus hic secundum veriorum intellectum; nam iste Clericus Petrus Rubens erat Canonicus Ecclesie Sancti Nicolai de Ceparano, secundum glossam, Baldum & Abbatem in figuracione carnis. Hostiensis in principio in verbo *Clericus* & Joannes Andreas, num. 2. in fine. Et in Ecclesia Sancti Salvatoris suscepit habitum Monasticum (id est probationis secundum omnes) petiitque à prima Ecclesia bona illi collata sibi restitui: ut patet ibi; ex quo ea que sibi contulerat ad petitionem suam resignavit eidem. Ex propter hoc censetur tacite Beneficio renunciasse: ut constat ex illis verbis: dicta Ecclesia ab eo soluta dignoscitur; præsumitur enim habuisse pro derelicta primam Ecclesiam: tum quia omnia bona eidem à se prius collata inde abstruit; tum quia in Religione habitum probationis assumpsit, secundum Innocentium num. 1. nec ibi expressè vel tacite professionem emisit: alioquin Papa non hortaretur Abbatem & Clericos Ecclesie secularis Sancti Nicolai; ut eum reciperent in locum & in fratrem; ut accurate observat idem Innocentius hic in fine in verbo *Recipiant*; & tamen Canonice sic tacite dimissum non recuperat; nec Prælati Ecclesie & loci coguntur eum amplius recipere, ut in textu.

Sed his obstat videtur determinatio Pape in capite Bene-

ficiu de regularibus, ubi patet Beneficium ingredienti Religionem: infra annum probationis non vacare nec posse alteri conferri, nisi ad id ipsius ingredienti accedat assensus, quia per hoc intelligitur Beneficio renunciare vel nisi professionem faciat expressam vel tacitam: qua inducitur alimentum habitum Professorum vel habitum probationis cum proposito absolute vitam mutandi. Iste autem Clericus Petrus Rubens expressè non consentit renunciationi Beneficii sui; non enim audiendi sunt qui dicunt hunc Clericum expressè renunciasse, quia hoc est divinare; cum ex littera non colligatur: item nullam fecit professionem, ut supra proxime ostensum est. At responderi potest: imò, hunc Clericum consensisse renunciationi sui Canonice tacite faciendo actum contrarium: scilicet repetendo bona que contulerat Ecclesie ubi erat Canonicus ex quo surgit tacita renunciatio; & propterea non potest Beneficium repetere; & ita hic textus concordat cum dicto capite *Beneficiu*, quia versatur in primo casu ibi excepto: prout bene declarat glossa ibidem in verbo *Assensus*, Butrius hic num. 15. & Abbas num. 8. Quod nota secundum eos ad declarationem illius Decretalis, quia dum inducit renunciationem Beneficii ingredienti Religionem, si ad id ejus accedat assensus: hæc conditio verificatur in eo qui facit actum: ex quo surgit voluntas renunciandi; per hoc enim inducitur tacita renunciatio & Beneficium potest alteri conferri: licet professio non sequatur; & sic illud caput concordat cum textu nostro, quem propterea sic summat Cardinalis. Si Ecclesia ad requisitionem ejus qui habet in ea Beneficium, eidem volenti transire ad aliam Ecclesiam; & transeuntis resignat omnia que dedit Ecclesie primæ: per hoc intelligitur ab eo absolute tanquam ex tacita renunciatio Beneficii: maxime si transit ad Religionem, licet non profiteatur.

Verum hodie hoc non procedit, quia ex Concilio Tridentino, sessione 25. de regulis, capite 16. in principio non valet renunciatio Beneficii infra annum probationis: nisi fiat cum licentia Ordinarii infra duos menses proximò ante professionem; & nihilominus effectum non sortitur nisi secuta professione: ut dixi in capite *Statutum*, infra de Regularibus, ubi accurate examinavi: an & quando, tam de Jure communi quam ex Concilio Tridentino Beneficium vacet per renunciationem expressam vel tacitam ejus qui Religionem ingreditur & an possit alteri conferri infra tempus probationis; an vel resignatio hujusmodi effectum fortior, professione non secuta: ibi plenè videas à numero 15. usque ad numerum 22.

Quartò nota ibi *ea que prædicta Ecclesie Sancti Nicolai contulerat*: Clericum Beneficiarium in Ecclesia seculari posse ad Religionem transire & bona que ipsi Ecclesie contulerat: secum in Monasterium transferre: quod diligenter nota, quia forte non reperitur alibi secundum Antonium de Butrio in quarto notabili. Imola, num. 5. & Abbas num. 10. Covarr. in capite 1. num. 19. de testamentis. In oppositum tamen est glossa que reputatur singularis in capite *Ut lex continetia* in verbo *Professio* 27. quæstione 1. Sed tu teneas primam opinionem per ea que in proposito scripti in capite *Non est vobis*, à numero 11. usque ad numerum 21. infra de Regularibus.

Ultimò nota ibi, *Non tanquam unum de Ecclesia*. Clericum Beneficio privatum & postea noviter receptum non recuperare primæ Jura nec receptionem retrahat; ut ad jus prius non redintegratur, Butrius hic num. 10. Imola num. 7. Abbas, num. 5. & est ratio, quia à privatione ad habitum non datur regressus, lege *Liber homo*, ff. de statu hominis. Si habitus sit omninò extinctus, ut hic; non autem velatus, lege *In tantum*, ff. de rerum divisione. Item ut inquit Baldus hic num. 2. Jus renunciatioe sopitum non reviviscit & est simile in lege *Soluta Providentia*, codice de remissione signoris in lege *Quaritur*, §. *Si venditor*, ff. de Reilit. Edicto in lege *Postum ante heredem* & in lege *Tale postum* §. *Qui procuravit*, ff. de postum. Facit textus in lege 1. §. 1. de decuratiis: ubi à fortiori Decurio qui ad tempus relegatur: post tempus non recuperat primum locum, sed velut novus in ordine venit.

DE RENUNCIATIONE.

Idem Alexander III. Episcopo Torracensi.

CAPUT IV.

Admonet: & infra. Universis personis tui Episcopatus sub districtione prohibeas, ne Ecclesias tuæ Diocesis ad ordinationem tuam pertinentes, absque assensu tuo intrare audeant, aut detinere, aut te dimittere inconsulto. Quod si quis contra prohibitionem tuam venire præsumperit, in eum Canonice exerceas ultionem.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficiatus sine licentia Prælati sui Beneficio renunciare non potest & n. 4.
- 2 In beneficii demissione requiritur illius auctoritas que requiritur in beneficii assensione & n. 4.
- 3 Consilium quandoque ponitur pro consensu vel autoritate.
- 4 Renunciare Beneficio suo non potest Clericus sine licentia Episcopi Diocesani.
- 5 Jurisdictiones seculares nemo potest propria auctoritate adipisci, nec adeptis renunciare, nisi in manibus Superioris.
- 6 Renunciatio beneficii facta sine superioris auctoritate non tenet, etiam in prejudicium renunciantis.
- 7 Nec impedit eum agere contra intratum in Beneficio sic renunciatio.
- 8 Electus ad secundam Ecclesiam non potest se transferre sine licentia Episcopi, ad quem pertinet prima Ecclesia.
- 9 Et si transferat, ab eodem revocari potest & n. 10.
- 10 At si maneat non recedat nisi excommunicandus.
- 11 Et quando secunda Ecclesia de alia persona sit providendum.
- 12 Transiens ad secundam Ecclesiam sine licentia superioris, non est ipso jure privatus prima, sed privari potest infra sex menses: si tunc se transferat cum licentia.
- 13 Beneficiatus ut transferat ad aliam Ecclesiam ejusdem Diocesis, sufficit consensus Prælati; sed si sit alterius Diocesis, requiritur expressus.
- 14 Prælati inferioris licentia requiritur ad hoc ut Clericus ei subiectus transire possit ad aliam Ecclesiam.
- 15 Clerici in ordinatione adscripti servitio Ecclesie non debent eam deserere sine licentia Episcopi, quamvis non sint intrinseci & n. 27.
- 16 Hospitalium administratione Laici non possunt suscipere, nec susceptam deserere sine Diocesani licentia.
- 17 Beneficiatus transire potest ad Religionem licentia petita, licet non obtenta.

- 18 Cautela ad dimittendum Beneficium invito Episcopo.
- 19 Electio ad Ecclesiam quam obtinet Novitius, etiam ipso consentiente, non valet: collatio servis & que sit ratio differentia.
- 20 Electus ad secundam Ecclesiam potest electioni de se factæ consentire sine superioris licentia & eum eligentes non peccant.
- 21 Fallit in Episcopo, qui non potest eligi, sed consulari.
- 22 Electio de Clerico facta ad secundam Ecclesiam, si Episcopus primæ Ecclesie multatose renuat consentire, sit superiorum est cogendus.
- 23 Beneficiatus an possit Beneficium dimittere acceptando aliud Beneficium compatibile, siue incompatibile contra voluntatem superioris primi beneficii & n. sequ. usque in fin.
- 24 Renunciatio beneficii, an fieri possit sine auctoritate superioris.
- 25 Quid de beneficiis curatis.
- 26 Et quid in beneficiis simplicibus personalem residentiam requiruntibus.
- 27 Et quid in non requiruntibus residentiam, n. 28.
- 28 Et quid si Clericus ad illius ritum fuerit ordinatus, ibidem, vers. Modò.
- 29 Feudatarius obstrictus certa servitio, non potest invito Domino feudum renunciare.
- 30 Equalitas est servanda in actibus aliis citroque obligatorii.
- 31 Ordinatus ad titulum patrimonii de jure communi, non potest invito detineri in Diocesi.
- 32 Secus post Concilium Tridentinum.
- 33 Renunciari non potest Beneficium sine licentia superioris propter ejus præjudicium.
- 34 Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi ad residentiam in Diocesi & n. 27.
- 35 Beneficium non conferuntur in invitum, quando agitur de commodo ipsius contradicentis tantum.
- 36 Renunciare liberè potest Clericus non habens alias ligatas.

Admonet. Beneficiarius sine licentia Prælati sui Beneficio renunciare non potest. Hoc dicit. Et primò ponit prohibitionem. Secundò transgressionem puniri præcipit, ibi, *Quod si quis.* Nota primò ibi, *absque assensu tuo*; ejus auctoritatem requirit in dimissione beneficii, que requiritur in illius assensione, ut hic per Bald. in primo not. Undè in demum potest auctoritatem præbere renunciationsi, qui potest invitum destituere, ut dixerunt Domini de Rota decis. 573. incipiens. *Quidam Cardinalis*, aliis 14. num. 3. de renunciatis. in antiquis, ex not. per Innoc. & DD. in c. *Quod in dubio infra eod.* & hic junge quod dicam infra n. 4. Secundò nota ibi, *te dimittere inconsulto*. Consilium ali-quando poni pro consensu vel autoritate, ut hic per Burr. n. 5. & 6. & Cardin. in 3. not. Non enim ad Beneficium dimittendum sufficit Prælatum consulere, sed oportet illius consentum obtinere, dicit. cap. *Quod in dubio infra eodem*, Hostiens. hic num. 15. & Joannes And. n. 8. in ver. *Inconsulta.*

Quod nota pro intellectu decreti Concilii, c. 16. sess. 23. ut dicam infra in tertia ampliatione n. 14. Ultimò nota, quod dictum est in sumptario, videlicet Clericum non posse Beneficio suo renunciare sine licentia Episcopi Diocesani; & ita hic est casus secundum Joann. And. cui consentiunt Bald. Bellam. Burr. Cardin. & omnes, concordat c. 1. & 2. c. 3. dist. 1. c. 53. dist. Et est ratio, quia omnis res per quicumque causas taliter, per eandem dissolvitur, c. 1. infra de regul. jur. & l. *Nihil tam naturale*, ff. eod. & quoniam beneficium Ecclesiasticum obtineri non potest sine institutione canonica illius Prælati, ad quem collatio pertinet, ut supra in c. *proximo*; ideo nec potest renunciari sine ejusdem Prælati licentia, ut hic & in c. *eum & plantare*, §. *In Ecclesia infra de privi.* licet text. in cap. *Verbum de privi.* dist. 1. ibi, *Domini per jus & solvendi esse voluit & ligandi.* Idem dicit Legibus de jurisdictionibus secularibus: nam sicut non potest quis propria auctoritate illas adipisci, ita nec adeptas renunciare, nisi in manu Superioris.

1. Legatus Casari, ff. de offic. praesid. & hic notat Bald. in primo not.

Ampliatu primò huc conclusio, ut renunciatio facta sine auctoritate Superioris usque adeò sit irrita ut nec sustineatur in praedictis renunciatis, ut c. Quid in dubiis, e. nisi cum fridem & c. final. infra eod. & c. 1. 17. q. 2. & gloss. un. que oppositum tenuit in d. c. Quid in dubiis & in c. Quid Dei timorem in ver. Ministraret infra de statu Monachor. non est vera, & eam reprobant fere omnes Doctores, ut ibi testatur Abb. n. 4. Ideòque renunciatio facta in manibus non habentis potestatem admittendi religionem non oblat agenti contra intrusum in beneficio per se renunciat, ut docuit Rota decis. 3. Quidam primus in data de renunc. in antiquior. & sic renunciatus habet verum jus in beneficio & remanet in eo intrusus, juxta veram opinionem Innoc. in d. c. Quid in dubiis, ut dixit Rota in Antiquior. decis. 4. Quidam Cardinalis n. 2. vers. & licet etiam in eius praedictum. Nec beneficium vacat, Put. decis. 420. lib. 3. Caput. decis. 45. par. 1. Mohed. decis. 22. de renunciat. aliis 135. Adverte tamen, quia hujusmodi renunciatio non praedictat cedenti quodam titulum & proprietatem: sed quoad possessionem, quia perditur tanquam nihil habens spiritualitatis c. final. infra eodem, & declarat Callador. decis. 2. n. 8. de renun. post Innocent. in dicit. e. Quid in dubiis n. 1. & Abb. n. 8. Rota decis. 519. n. 2. par. 1. divers.

Ampliatu secundo eadem conclusio, ut procedat etiam in electo ad secundam Ecclesiam, nam etsi talis possit eligi & electioni de se facta consentire, ut dicam infra in secunda limitatione n. 20. non tamen potest se effectualiter transferre sine licentia, ut hic & 71. dist. per totam, secundum Holt. hic n. 15. vers. hoc etiam notandum, Joan. Andr. n. 13. eod. ver. Bellam. n. 6. & Butr. n. 11. Alioquin revocari possunt & si admoniti non redierint, sunt excommunicandi, c. si qui verò & cap. seqq. 7. q. 1. & hac est canonica ultio, de qua loquitur hoc cap. in fin. secundum gloss. ult. & liberum erit Episcopo, ad quem pertinet prima Ecclesia, quoad substitutionem & alia spiritualia providere & eum qui transit revocare ad primam Ecclesiam vel potius eam non licentiar, sed in prima Ecclesia retinere, cui non praedictat illius transitus, cap. Quid in dubiis infra eodem, secundum Innoc. hic n. 1. vers. est tamen licitum.

Quo ut ut habens jus eligendi vel praesentandi ad secundam Ecclesiam, non statim debeat eligere vel praesentare, sed ante perquirere ab Episcopo, an ratum habeat illius transitum qui si ter charitative motibus sufficienter respondere noluerit, ex tunc infra sex menses facte electio, arg. e. fin. supra de elect. & cap. 1. infra de supplen. negligens. Praetor. Quod intelligit Joan. Andr. n. 13. circa fin. si requiritio non fuit morosa, ut in dicit. c. final. Vel certe Praetor. secunde Ecclesiae poterit ipsimet electio modicum tempus praesigere, infra quod à primo Dioecetano licentiam obtinet, quo elapso & licentia non obtenta erit secunde Ecclesiae de persona alia providendum, arg. c. Quoniam frequenter, §. si verò aliter infra, ut lit. non contestat. c. Quia nonnulli, c. Palatum & c. final. de Cleric. non resid. secundum Innoc. hic n. 3. Holt. n. 15. vers. Hoc etiam notandum, Joan. Andr. num. 13. eodem vers. & notatur in c. eam in cunctis supra de elect. Nec obstat, c. De multa infra de praebend. n. 12. ubi per transitum ad secundam vacat prima ipso jure. Quoniam secundum Holt. & Joan. Andr. illud intelligitur, quando transit de licentia Praetor. alioquin non vacat prima, licet ea privari possit, ut c. penult. & fin. infra de Cleric. non resid. & hoc infra sex menses, ultra quos beneficium vacare non debet, c. 2. de concess. praeb. Nam ipsi elapsus Dioecetanus videtur translationem tacite ratificasse & consentit Butr. n. 12. licet Car. contr. n. 1. in 3. oppos. & in quast. Nam secundum eum, quamvis hoc casu non vacet beneficium respectu Superioris qui non consentit, vacat tamen quoad eum qui secundum beneficium assequitur. Verumtamen ut subdunt Holt. n. 15. circa fin. & Joan. Andr. n. 16. etsi praedicta de jure scripto vera sint; tales tamen quotidie sine licentia eliguntur & electioni de se facte consentiunt, se transferunt & recipiuntur & ex quo sic transit recepti sunt ad Praetoriam, sive Redoniam Ecclesiam cum cura, priora beneficia quae habebant similia, ipso jure intelliguntur vacare; quo tamen & plerumque de facto renunt. Et ita ut eis colligit, Card. in 4. quast. hoc cap. Non est in observantiam. Nam Superiores non curant, ut beneficiarii recedant de beneficiis, quod potius contenti sunt ut possint alius conferre. Sed his omnibus, secundum eos, potest non improbabiler responderi; Multa per patientiam tolerantur, & c. cap. cum jam dudum in fin. infra de praebend. Adverte tamen, quia de jure si Clericus transeat ad aliam Ecclesiam eiusdem Dioecesis sufficit tacitus consensus secundum Tancred. & Vincentium hic, cum quibus transeat Holt. n. 13. vers. Sed fin. eod. Episcopatu, Joan. Andr. n. 5. Butr. n. 8. Cardin. in 9. quast. & Anchar. in 2. not.

Ampliatu tertio praedictis conclusio, ut vendicet sibi locum etiam in Clericis inferiorum Praetoriorum, ut Abbatum, & consimilium, sine quorum consensu Ecclesiam dimittere non debent, c. 1. & 2. 63. dist. & c. 1. 53. dist. gloss. ult. hic. Joan. Andr. num. 11. Bald. num. 1. vers. Dixit Per. Butr. num. 9. vers. Si non sperat, & Card. in 1. quast. De hac tamen renunciatio in magibus inferioris Praetor. vide Henric. Boich. in c. Significavit num. 6. inf. de praeb. & omnino Bellam. hic in 4. quast.

Ampliatu quarto, ut procedat etiam in Clericis beneficium Ecclesiasticum non habentibus, sed tantum servitium alicujus Ecclesiae in ordinatione adscriptis, juxta Concil. Trid. c. 16. sess. 23. nam nec tales debent locum desere inconsulto Episcopo, ut dicitur in d. c. 16. id est sine consensu Episcopi, prout hac verba exponuntur hic, & in c. Cum & plantare, §. In Ecclesiis infra de privileg. ut dictum est supra in 2. not. quod in deseruere, licetorum exercitium est eis interdendum ad praescriptum sexti Canonis Concilii Calcedon. qui reteritur in c. Nominum 70. dist. & à Trid. Synodo innovatur d. cap. 16. Unde cavendum est à modernis Collocatoribus hic num. 7. dum aliis relatis dixerunt, Presbiteris, & Clericis non habentibus beneficium in titulum personalem resistentiam requirens, licitum esse ire quo velint, & ordinarios teneri etsi litteras commendatitias concedere. Hoc enim est contra praescriptum Concilii decretum & vide quod scripsi in c. Cum omnes num. 19. supra de consuetud. & in c. Significavit num. 4. infra de iur. & quod dicam infra num. 37.

Ampliatu quinto, ut locum habeat non solum in Clericis, sed etiam in laicis respectu Hospitalium: nam nec illorum administrationem ingredi licet, vel dimittere sine auctoritate Dioecetani, cum & illa sint sub dispositione Episcopi, c. De Xenodochis. inf. de religio. domib. Etiam si per laicos administrantur c. Quidam Monachorum 18. q. 2. de quo hodie provisum est in Clem. Quia contingit de religio. domib. innovata à Concilio Trident. sess. 7. cap. ult. Atque ita verò. Personis, hic positum late intelligitur etiam de laicis; secundum Holt. num. 2. & apertius Joan. Andr. num. 3. Butr. num. 7. Card. & Anchar. in 1. not. Limita nunc conclusionem superius firmatam, quia dictum est, Clericos non posse beneficia dimittere, aut ad aliam Ecclesiam transire sine Dioecetani licentia, ut non procedat si ad Religionem transire voluerint, cap. Licet infra de regulat. secundum gloss. ult. hic Innoc. num. 1. in ver. Admittere Holt. num. 15. in ver. Inconsulto, Joan. Andr. num. 8. in eod. ver. Et Anchar. num. 3. Quod singulariter nota, quia ampliat dispositionem praedictae Decretalis Licet, ut huc de laxiori ad strictiorem Religionem potest quis transire licentia petita, licet non obtenta, ut ibi dicitur: ita etiam possit de Ecclesia seculari transire ad Religionem sola licentia petita, ut hic per Butr. num. 6. vers. Quod nota. Non obstat, quod hoc modo fieri possit fraus huic Constitutioni: nam volens beneficium dimittere invito Episcopo, poterit Religionem ingredi probationis causa, & cum probatione sine non obligandi Religionem etiam in genere, & hodie etiam sine tali probatione, ut in decreto Conc. Trident. cap. 15. in 3. sess. 25. de regulat. & de ipsius consensu potest ab Episcopo beneficium conferri, ut in cap. Beneficium de regulat. lib. 6. quo collato, Religione exibat. Id, inquam, non obstat, quoniam, ut respondet Joan. Andr. num. 8. & Butr. num. 9. Ex quo Episcopus consuit, nulli potest fraus fieri, cap. Scienti de regul. jur. lib. 6. Adverte tamen, quia Decretalis Beneficium, procedit in collatore, non autem in electore, quod probat littera ibi, conferentiam. Unde si existeret infra annum probationis consentiat, ut ad suam dignitatem, vel beneficium electivum alias eligatur, non tenet electio, quia non est facta de beneficio vacante, cum ille non sit modus renunciandi, & nulla esset etiam expressa renunciatio facta in manibus non sui Praetor. c. penult. & ultim. infra eod. Quare hoc casu bene dicitur fraus committant, vel imitanti, in cuius manibus fieri debet renunciatio, ut hic & factis autem est in beneficio, quod tenet per collationem Praetor. si enim in probatione positus consentiret, ut Praetor. confiteret, valeret collatio, quia per hoc videretur Novitius tacite renunciare, & in hoc casu intelligitur d. c. Beneficium de regul. lib. 6. ut post Holt. nobilitatis declarat Joan. Andr. hic num. 8. vers. Eligit autem, & fultus in c. Ex ore num. 5. ver. Quod si electus infra de his que sint à major. par. cap. & sequitur Butr. hic num. 9. vers. Sed si beneficium esset electivum, & Card. num. 1. in prima oppos.

Deinde limita propositam conclusionem, ut procedat in eo, qui Ecclesiam dimitit, vel ad aliam effectualiter transfert; non autem in eo, qui simpliciter ad secundam Ecclesiam eligitur, talis enim sine licentia Superioris potest consentire electioni de se factae ad aliam Ecclesiam, etiam alterius Episcopatus & qui eum eligunt non peccant, cum nullibi hoc reperiatur prohiberi, cap. Cum inter Canonicos, ubi de hoc, supra de elect. secundum gloss. ult. hic circa fin. l. uo.

noe. in prin. in ver. Intrare, Bellam. num. 1. Butr. n. 10. & Card. in 8. quast. & quavis contrarium sentiat Holt. num. 11. ubi prohibet contrari defendere Clericum eligi non possit ad aliam Ecclesiam, sed postulari ad instar Episcopi, eius tamen opinio hodie reprobatur in Decretali, §. Abbatem de elect. lib. 6. ut ibi notatur per gloss. in ver. Eligis, & per Joan. Andr. hic num. 18. & Butr. num. 15. Speciale enim est in Episcopo, ut non possit ad aliam Ecclesiam eligi, sed postulari, quia alia habet ligatas nexibus preceptorum, ut cap. final. supra de postulat. Praetor. & cap. Nisi cum pradem infra hoc tit. in quo consentiant omnes in d. c. Si Abbatem. Faeor tamen cum gloss. ult. hic ad fin. & Innoc. ubi supra, & Card. in 7. quast. quod Clericus ad aliam Ecclesiam electus debet implorare licentiam Episcopi sui, qui, si renuerit multoties consentire translationi cogendus est per Superiorem, cap. Nullas infra de iure Patr.

Quo, an obtinendi beneficium, illud dimittere possit acceptando aliud beneficium compatibile, contra voluntatem Superioris primi beneficii. Pro solutione praesentis questionis videtur inquirendum, an Rectores beneficiorum possint illa invito Superiore dimittere. Ad partem negativam arguitur, quia cum beneficium propter officium, seu servitium conferatur, cap. final. de rector. lib. 6. acceptando quis beneficium videtur quali contrahere cum Ecclesia & se obligare ad servendum, ut est textus notab. in cap. Nisi cum pridem, vers. Verum infra eodem. Unde quamvis ab initio liberum ei fuerit beneficium acceptare, vel non; tamen ex quo semel acceptavit non potest libere recedere, arg. l. Sicut col. De adion. & obligat. & cap. Quod semel de regu. jur. lib. 6. & ita per hanc rationem hoc e. habere locum etiam in beneficiis simplicibus firmat Cardin. hic in 8. quast. Pro quo etiam facti, quia licet littera non distinguit inter beneficium requirens residentiam, vel non; sed generaliter statuit, ne quis sine consensu Praetor. beneficium dimittat, alioquin etiam excommunicatur, ergo nec nos distinguere debemus, cap. Si dormierit 31. quast. 1. gloss. in l. De pretis per illum testatum ff. De publicat. in rem act. Imò de hoc videtur textus satis expressus in cap. Si quis verò 7. quast. 1. ubi sic legitur: Si quis verò ab Ecclesia sua, sive Praetor. sive Diaconus, vel in quocunque ordine positus fuerit, recesserit, cum anni necessitate cogatur, ut rediat ad suam Ecclesiam: quod si permanserit excommunicatus cum oportet. Breviter para sic posse distingui: nam ut agitur de beneficiis curatis, & quia in his dicitur contrari quasi Matrimonium, cap. Sicut 21. quast. 2. & d. c. Nisi vers. Verum infra eod. censetur procedere praedictam opinionem negativam, quam etiam approbat Holt. in summa de postulat. Praetor. §. Quis postulandus num. 7. Cardin. hic quast. 4. & in Clem. fin. quast. 1. de elect. pro quo facti Concilium Trid. sess. 23. c. 2. in fin. ubi tales coguntur ad residentiam per censuras; cum tamen non essent excommunicandi, si possent beneficia invito Superiore dimittere. Et in hoc non videtur subsistere difficultas; quamvis negandum non sit quin Superior ex causa quandoque teneatur admittere resignationem, ita ut aliqui possit per suum Superiorem ad id cogi, arg. capite de requiribus personalem resistentiam, seu personale servitium, & idem dicendum, quod supra, & eidem rationibus, & ex Card. hic in praedicta quast. 8. Et de personatibus loquitur clarè Innoc. hic in princip. in ver. Intrare Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1. Quibus suffragatur etiam Concil. Trident. sess. 6. cap. 2. Nec obstat textus in cap. penult. & final. de Cleric. non residem. ubi contra non residentes proceditur ad privationem beneficii, & nihil dicitur de praedicta coactione: nam ideo ibi fit mentio de dicta privatione, quia magis timere solet, & quia Praetor. magis placet, ut sic de iis possint suis benevolis providere adeò ut ob id dispositio hujus Decretalis desierit quodam modo esse in usu, ut patet ex dictis supra num. 11. vers. Verumtamen. Sed ob hoc non tollitur quin Praetor. possint illa via omnia hanc coactivam aggredi. Simile adducitur de feudatario, qui si sit obligatus ad certum servitium, non potest invito domino feudum renunciare, ut notat gloss. in cap. Imperialem, §. Callidis, in ver. Amittant, & in Bald. de probat. feud. alienat. per Federic. Joan. Andr. in Addit. ad Speculat. in tit. de iurat. §. Nunc aliqua, vers. 128. & alii quos sequitur Felin. in cap. Quia in Ecclesiarum, num. 78. de Constitut.

Aut agitur de beneficio, cui nullum est annexum certum personale servitium: & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, qui-bus conferuntur; provisis de illis, modo non impediuntur ob contenta in Concilio Tridentino sess. 21. cap. 2. & in cap. Cum secundum, de praeb. videtur posse eadem invito Superiore resignare, per regulam, quoad quisque potest ei Fagnan. in 1. Lib. Decretal.

renunciare, quod pro se principaliter est introducendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet confereus non potest repetere ab invito, ita nec provivus possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provivus ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communiter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudor. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provivus de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6. quam ad hoc propositum ponderat Callid. de consil. 2. quia ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed haec ratio in nostro casu: talis e. ergo & dispositio cessabit, l. Adire, §. Quamvis, ff. De iure Patron. Et quamvis Card. hic quast. 8. videatur sentire hanc rationem pro-cedere in omnibus beneficiis simplicibus tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficium confertur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in cap. Nisi §. Verum, infra eod. qui loquitur in Episcopo ibi, Non debet desistere spontanea, cui deponendo manum per extraneum te hinc media copulasti Praetor. ad doctrinam Card. & ad d. c. Si quis verò 7. quast. 1. & ad regul. de cap. fin. de rector. lib. 6. respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem resistentiam, cap. Consequenter infra de Cler. non residem. & notat satis ad propositum nostrum Praepol. in cap. Sanctarum, col. 2. dist. 70. At cum hodie beneficia simplicia personalem resistentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in cap. Cum jam dudum, de praeb. Innoc. num. 1. Holt. & Joan. Andr. ombo, num. 3. Card. num. 11. & Anchar. num. 6. ex eorum resignatione Superior nullum potest praetendere interesse; nam nec ea obtinentes potest ut resideant in Episcopatu cogere, ut alias censuit Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negotiis praeposita. Unde non est ratio quare sic provivus cogi possit, ut beneficium invito retineat, cum beneficium in invitum non conferatur, quando agitur de commo ipso contradicentis dumtaxat, gloss. Instruit. quib. mod. toll. obligat. in addit in prin. in ver. Saluto, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularibus. Ideòque Holt. in summa hoc titul. §. Quis renunciare, num. 6. simpliciter dicit: Clericum posse renunciare, modo non habeat alias ligatus, ut est Praetor. qui datur & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut praesit & proste, d. cap. Nisi cum pridem, infra eod. & tenet Innoc. hic in prin. in ver. Intrare, dum dicit hac Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficiis comparabilibus & consentiant Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1.

Ex quibus, ut ad quaestionem propositam descendamus, videtur sic posse responderi. Aut beneficium, cui quis vult renunciare, est curatum, vel habet annexum certum personale servitium, & non potest illud invito Superiore resignare, nec simpliciter, nec acceptando aliud huic incomparabile; quia licet dubium sit an quo ad ipsum per adeptionem secundi vacet primum; tamen non vacat respectu Superioris, Cardin. hic in 4. quast. & in d. Clem. final. quast. 1. de elect. gloss. 1. in cap. Quid in dubiis, infra eod. Aut est omnino simplex, & potest illud resignare, etiam acceptando aliud. Nam si potest illud dimittere simpliciter, ut superius probatum est longè magis poterit per allectionem alterius, cum hac dimissio habeat fomentum, & calorem ex iuris dispositione, argumento capite. Litteras, infra de concessione praebendarum. Nec obstat Concilium sessio 24. cap. 17. Ubi habentis unum sufficientem non debet, seu potest ordinario jure aliud conferri: nam intelligitur de eo qui vult utrumque retinere; non autem de illo, qui primum resignat, vel resignare vult, ut plene notavi in c. Cum jam dudum, infra de praeb. Item nec videtur obstat, id quod habetur sess. 23. c. 16. nam illud cap. non loquitur de dimissione beneficii obrenti, sed de eo, qui in sua ordinatione permittit se adscribi, ac tanquam servum ascriptum mancipari fer-

re, ut ibi dicitur, Bellam. num. 1. Butr. n. 10. & Card. in 8. quast. & quavis contrarium sentiat Holt. num. 11. ubi prohibet contrari defendere Clericum eligi non possit ad aliam Ecclesiam, sed postulari ad instar Episcopi, eius tamen opinio hodie reprobatur in Decretali, §. Abbatem de elect. lib. 6. ut ibi notatur per gloss. in ver. Eligis, & per Joan. Andr. hic num. 18. & Butr. num. 15. Speciale enim est in Episcopo, ut non possit ad aliam Ecclesiam eligi, sed postulari, quia alia habet ligatas nexibus preceptorum, ut cap. final. supra de postulat. Praetor. & cap. Nisi cum pradem infra hoc tit. in quo consentiant omnes in d. c. Si Abbatem. Faeor tamen cum gloss. ult. hic ad fin. & Innoc. ubi supra, & Card. in 7. quast. quod Clericus ad aliam Ecclesiam electus debet implorare licentiam Episcopi sui, qui, si renuerit multoties consentire translationi cogendus est per Superiorem, cap. Nullas infra de iure Patr.

Quo, an obtinendi beneficium, illud dimittere possit acceptando aliud beneficium compatibile, contra voluntatem Superioris primi beneficii. Pro solutione praesentis questionis videtur inquirendum, an Rectores beneficiorum possint illa invito Superiore dimittere. Ad partem negativam arguitur, quia cum beneficium propter officium, seu servitium conferatur, cap. final. de rector. lib. 6. acceptando quis beneficium videtur quali contrahere cum Ecclesia & se obligare ad servendum, ut est textus notab. in cap. Nisi cum pridem, vers. Verum infra eodem. Unde quamvis ab initio liberum ei fuerit beneficium acceptare, vel non; tamen ex quo semel acceptavit non potest libere recedere, arg. l. Sicut col. De adion. & obligat. & cap. Quod semel de regu. jur. lib. 6. & ita per hanc rationem hoc e. habere locum etiam in beneficiis simplicibus firmat Cardin. hic in 8. quast. Pro quo etiam facti, quia licet littera non distinguit inter beneficium requirens residentiam, vel non; sed generaliter statuit, ne quis sine consensu Praetor. beneficium dimittat, alioquin etiam excommunicatur, ergo nec nos distinguere debemus, cap. Si dormierit 31. quast. 1. gloss. in l. De pretis per illum testatum ff. De publicat. in rem act. Imò de hoc videtur textus satis expressus in cap. Si quis verò 7. quast. 1. ubi sic legitur: Si quis verò ab Ecclesia sua, sive Praetor. sive Diaconus, vel in quocunque ordine positus fuerit, recesserit, cum anni necessitate cogatur, ut rediat ad suam Ecclesiam: quod si permanserit excommunicatus cum oportet. Breviter para sic posse distingui: nam ut agitur de beneficiis curatis, & quia in his dicitur contrari quasi Matrimonium, cap. Sicut 21. quast. 2. & d. c. Nisi vers. Verum infra eod. censetur procedere praedictam opinionem negativam, quam etiam approbat Holt. in summa de postulat. Praetor. §. Quis postulandus num. 7. Cardin. hic quast. 4. & in Clem. fin. quast. 1. de elect. pro quo facti Concilium Trid. sess. 23. c. 2. in fin. ubi tales coguntur ad residentiam per censuras; cum tamen non essent excommunicandi, si possent beneficia invito Superiore dimittere. Et in hoc non videtur subsistere difficultas; quamvis negandum non sit quin Superior ex causa quandoque teneatur admittere resignationem, ita ut aliqui possit per suum Superiorem ad id cogi, arg. capite de requiribus personalem resistentiam, seu personale servitium, & idem dicendum, quod supra, & eidem rationibus, & ex Card. hic in praedicta quast. 8. Et de personatibus loquitur clarè Innoc. hic in princip. in ver. Intrare Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1. Quibus suffragatur etiam Concil. Trident. sess. 6. cap. 2. Nec obstat textus in cap. penult. & final. de Cleric. non residem. ubi contra non residentes proceditur ad privationem beneficii, & nihil dicitur de praedicta coactione: nam ideo ibi fit mentio de dicta privatione, quia magis timere solet, & quia Praetor. magis placet, ut sic de iis possint suis benevolis providere adeò ut ob id dispositio hujus Decretalis desierit quodam modo esse in usu, ut patet ex dictis supra num. 11. vers. Verumtamen. Sed ob hoc non tollitur quin Praetor. possint illa via omnia hanc coactivam aggredi. Simile adducitur de feudatario, qui si sit obligatus ad certum servitium, non potest invito domino feudum renunciare, ut notat gloss. in cap. Imperialem, §. Callidis, in ver. Amittant, & in Bald. de probat. feud. alienat. per Federic. Joan. Andr. in Addit. ad Speculat. in tit. de iurat. §. Nunc aliqua, vers. 128. & alii quos sequitur Felin. in cap. Quia in Ecclesiarum, num. 78. de Constitut.

Aut agitur de beneficio, cui nullum est annexum certum personale servitium: & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, qui-bus conferuntur; provisis de illis, modo non impediuntur ob contenta in Concilio Tridentino sess. 21. cap. 2. & in cap. Cum secundum, de praeb. videtur posse eadem invito Superiore resignare, per regulam, quoad quisque potest ei Fagnan. in 1. Lib. Decretal.

renunciare, quod pro se principaliter est introducendum, cap. Ad Apostolicam, infra de regul. leg. Si quis in consensu eod. De pact. cum simit. ut etiam arguit Callid. consil. 2. de renunciat. Nec obstat, quod notat Germin. in fine Consilii, videlicet aequalitatem debere semper servari, adeò ut licet confereus non potest repetere ab invito, ita nec provivus possit Superiore invito recedere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provivus ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit gloss. communiter recepta in cap. 1. de cap. qui Curiam vendidit in usus feudor. quam commendat. Clar. in §. Feudum, quast. 34. & probat Felin. in d. c. Quia in Ecclesiarum, num. 78. Et ad praedicta etiam facit quod notat Abbas in cap. Suis questionibus, num. 7. de praeb. Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonii non posse invitum detineri in Dioecesi, & c. hac modis consideratione, quod ratione patrimonii non remanet obligatus officiare certam Ecclesiam: & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Tridentin. quo non potest quis ad titulum patrimonii ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesiae; ut in d. cap. 2. sess. 21. Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provivus de beneficiis non possint illa invito Superiore resignare, est ne inde Superioribus fiat praedictum, ut notat gloss. in cap. Si electus in ver. Renunciat. de elect. lib. 6. quam ad hoc propositum ponderat Callid. de consil. 2. quia ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed haec ratio in nostro casu: talis e. ergo & dispositio cessabit, l. Adire, §. Quamvis, ff. De iure Patron. Et quamvis Card. hic quast. 8. videatur sentire hanc rationem pro-cedere in omnibus beneficiis simplicibus tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficium confertur quasi contrahere cum Ecclesia, & se obligare ad servendum, & allegat text. in cap. Nisi §. Verum, infra eod. qui loquitur in Episcopo ibi, Non debet desistere spontanea, cui deponendo manum per extraneum te hinc media copulasti Praetor. ad doctrinam Card. & ad d. c. Si quis verò 7. quast. 1. & ad regul. de cap. fin. de rector. lib. 6. respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem resistentiam, cap. Consequenter infra de Cler. non residem. & notat satis ad propositum nostrum Praepol. in cap. Sanctarum, col. 2. dist. 70. At cum hodie beneficia simplicia personalem resistentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testatur in cap. Cum jam dudum, de praeb. Innoc. num. 1. Holt. & Joan. Andr. ombo, num. 3. Card. num. 11. & Anchar. num. 6. ex eorum resignatione Superior nullum potest praetendere interesse; nam nec ea obtinentes potest ut resideant in Episcopatu cogere, ut alias censuit Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negotiis praeposita. Unde non est ratio quare sic provivus cogi possit, ut beneficium invito retineat, cum beneficium in invitum non conferatur, quando agitur de commo ipso contradicentis dumtaxat, gloss. Instruit. quib. mod. toll. obligat. in addit in prin. in ver. Saluto, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularibus. Ideòque Holt. in summa hoc titul. §. Quis renunciare, num. 6. simpliciter dicit: Clericum posse renunciare, modo non habeat alias ligatus, ut est Praetor. qui datur & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut praesit & proste, d. cap. Nisi cum pridem, infra eod. & tenet Innoc. hic in prin. in ver. Intrare, dum dicit hac Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficiis comparabilibus & consentiant Joan. Andr. num. 12. & Bellam. num. 1.

Ex quibus, ut ad quaestionem propositam descendamus, videtur sic posse responderi. Aut beneficium, cui quis vult renunciare, est curatum, vel habet annexum certum personale servitium, & non potest illud invito Superiore resignare, nec simpliciter, nec acceptando aliud huic incomparabile; quia licet dubium sit an quo ad ipsum per adeptionem secundi vacet primum; tamen non vacat respectu Superioris, Cardin. hic in 4. quast. & in d. Clem. final. quast. 1. de elect. gloss. 1. in cap. Quid in dubiis, infra eod. Aut est omnino simplex, & potest illud resignare, etiam acceptando aliud. Nam si potest illud dimittere simpliciter, ut superius probatum est longè magis poterit per allectionem alterius, cum hac dimissio habeat fomentum, & calorem ex iuris dispositione, argumento capite. Litteras, infra de concessione praebendarum. Nec obstat Concilium sessio 24. cap. 17. Ubi habentis unum sufficientem non debet, seu potest ordinario jure aliud conferri: nam intelligitur de eo qui vult utrumque retinere; non autem de illo, qui primum resignat, vel resignare vult, ut plene notavi in c. Cum jam dudum, infra de praeb. Item nec videtur obstat, id quod habetur sess. 23. c. 16. nam illud cap. non loquitur de dimissione beneficii obrenti, sed de eo, qui in sua ordinatione permittit se adscribi, ac tanquam servum ascriptum mancipari fer-